

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Saražev št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Vloga nemških katolikov

Dr. Fr. Muckermann S. J.

Münster, aprila 1931.

Za časa gospodovanja liberalizma se Evropa v preteklem stoletju in v prvih početkih dvajsetega stoletja ni mogla otresti boja med državo in cerkvijo; čeprav je odkrit boj končno prenehal, je vendar stopila na njegovo mesto prikrita borba, ki se bje dalje za kulislami z nič manjšo srditostjo. To zijačje nasprotstvo med državo in cerkvijo se ni povsem poravnalo še danes, bi moralo biti po tolikih neplodovitih borbah med cerkvenimi in državnimi oblastnjami vsakomur jasno, da je borba proti cerkvi in njenim načelom borba proti državi sami. V zadnjih letih so se namreč pojavila sredi Evrope radikalna gibanja, kakor hitlerstvo in boljševizem, ki so lok med cerkvijo in državo znova napela. Sporedno pa opazamo, hvala Bogu, tudi drugi razvoj, ki gre v nasprotni smeri, to je stremeljenje po čim večjem blagoljasju med državo in cerkvijo. Ta razvoj je v tem trenutku vreden vse pozornosti.

To plodovito gibanje so začeli katoliški voditelji, ki so krepko posegli v javnost in učinkovito pomagali pri gradbi nemške ljudske države v Weimarju. Vseučilišni profesor prelat Hausbach, tisti dalekovidni mož, ki je spoznal, da je odbila ugodna ura, ko morajo nemški katoličani na plan, je nedavno umrl in vsa katoliška Nemčija žaluje za njim. Ustvarjajoča politika nemških katoličanov v Weimarju je pripravila trdno podlago za res prijateljske odnose med cerkvijo in državo.

Poleg tega ne smemo pozabiti, da so bili prav tisti izredno odločni in modri državniki, ki so prevzeli vodstvo nemške države, katoličani, ki so iz neizmernega bogastva krščanskih idej črpali zanesljive smernice za svoje delo na političnem področju. Može kakor nekdanji državni kanclerji dr. Wirth in dr. Marx, može kakor dr. Brüning in dr. Stergwald spadajo k najbolj markantnim pojavom sodobne zgodovine. Nikdar se po vojni ni vodstvo tako krepko čutilo v Nemčiji kakor prav zdaj pod dr. Brüningom, ki uspešno klube viharjev iz desne in leve. Vzrok za ta razveseljiv pojav moramo seveda iskati najprej v naravnih talentih teh mož, za tem pa brezdvomno tudi v katolištvu, ki ga ti nikdar ne zataje. Veran človek ne bo nikdar povsem šel s tira. Katoličan živi že kot vernik v strogo urejenem svetu svoje cerkve. Krščanska filozofija mu je zvezda-vodnica, ki sveti tudi pri njegovem političnem udejstevovanju in ga nikdar ne prevara. Neka arhitektonsko-konstruktivna ustvarjajoča sila, neki smisel za urejenost, se zbudi v tistih, ki so jim dom stolnice in katedrale.

Tretja okolnost velike važnosti je, da se je katoliško zadržanje pokazalo kot najbolj učinkovito obrambno orožje proti razkrajajočim silam radikalizma. V trenutku, ko se je zdelo, da ne bo ogrožje države z vsem svojim policijskim, upravnim in vojaškim aparatom kljubovalo uničujočim silam, je ogrožje cerkve, ki ne pozna ne meča ne sile, pokazalo odločujoč odpor. Dokaz za to naj bo odločen nastop nemških škofov proti fanatizmu skrajnežev. Škofje so svoje odločilne besede dobro pretehtali, kakor to storijo cerkveni knezi vselej, ko nastopijo javno. Njihov ukrep je bil čisto versko zasnovan in je tudi ostal v mejah tega, kar tvori neposredno nalogo katoliške cerkve. Kljub temu so njihove besede odmevale izpod cerkvenih obokov tja doli po polju države. In odmev ni izostal. Sreča je, da si radikalizem v Nemčiji ne more priboriti odločilne zmage, pa naj napne tudi vse sile, ako se mu postavi po robu okoli dvajset milijonov nemških katoličanov v skoro povsem strnjeni enotnosti. In katoličani ne rabijo za to ne pušk ne bodal ne kazenskih pohodov. Čeprav je to zavzelje stališča predvsem čisto versko, vendar učinkuje prav radi tega toliko bolj, ker je ni pripravevala sile z večjim učinkom kakor je prav verska. Tako je danes v Nemčiji katolištvo in tudi verno protestantstvo varno zavetje nacionalne stalnosti, varnosti in miru. V resnici je to najmočnejše in najbolj sklenjeno duhovno edinstvo, ki še obstoji v času kulturnega boljševizma.

Treba je le želeči, da bi šli nemški katoličani mirno in trdno po svoji dosedanj poti. Blagoslovljen sad tega bo poglobitev prijateljstva med državo in cerkvijo, kar bo gotovo v korist obojema.

† Ivan Eliáš

Zagreb, 28. apr. Ž. Danes je v Zagrebu umrl Ivan Eliáš v 58. letu svojega življenja. Bil je zelo poznan član katoliškega pokreta in je zlasti mnogo daroval v dobrodelne namene. Gg. dr. Juraj Štefince in dr. Mijo Maričić sta izgubila z njim svojega tasta.

Amerika posreduje med Francijo in Italijo

Mednarodni položaj je nevaren, kakor je bil junija 1914 — Misijski senatorja Morrow — Amerikanec je optimist in upa v popoln političen sporazum

New York, 28. apr. Zadnje novice iz Evrope, da se bo sporazum med Francijo in Italijo v brodovalnem vprašanju razbil in da je zaradi tega v resni nevarnosti tudi uspeh posvetovalni svetovne razorožitvene konference l. 1932., so tu vpravo porazno vplivale.

Jasno je namreč, da bi tak negativen rezultat vrzel vso Evropo naravnost v kaotično stanje popolne negotovosti jutrišnjega dne. Tako stanje pa bi na Ameriko ne vplivalo katastrofalno samo v gospodarskem oziru, ampak bi jo prisililo tudi, da poveča svoje vojno brodovalne enake, kakor bi ga morala spriti tekne med Francijo in Italijo tako na morju kakor na kopnem povečati tudi Anglijo.

To pa bi se ne reklo nič drugega, kakor da stojimo po komaj 13 letih miru zopet pred istim položajem kakor 29. junija leta 1914.

Zato so Zedinjene države, ne da bi čakale, da bi se bodisi kaka prizadeta stranka bodisi kaka nevtralna stran obrnila nanje, poverile senatorja Morrow, ki se slučajno nahaja v Italiji in je v brodovalnem vprašanju med Francijo in Italijo že svojčas posredoval, z mislijo, da zastavi vso avtoriteto U. S., da Italija na zadnje noto ne odgovori takoj in negativno, ampak da počaka.

Potem namreč, ko je Anglija na francosko noto odgovorila negativno, ne da bi popolnoma zaprla vrata za nadaljevanje brodovalnih pogajanj, je bilo treba samo, da se Italija odgovori negativno, nakar bi francoska vlada, ki stoji sprito blizajočih

se volitev predsednika republike pod močnim pritiskom antiitalijanskega javnega mnenja, nujno morala vsaka pogajanja sploh pretrgati ali vsaj ad calendas graecas odložiti.

Senatorju Morrowu je v resnici uspelo, da se je v Palazzo Chigi, v katerem se je vršil preteklo soboto odločilen razgovor med Mussolinijem in Grandijem ter Sirrianijem, sklenilo, da se z odgovorom na francosko noto počaka.

Istočasno je italijanski tisk dobil nalog, da piše skrajno rezervirano in v pomirljivem duhu. V resnici pišejo rimski listi, da obstoja upanje, da se nastale komplikacije rešijo povoljno, tako da bi postal brodovalni sporazum perfekten v takem smislu, kakor ga razumeta Italija in Anglija, ki da v tem pogledu slejkoprej zavzemata identično stališče. »Mi ne moremo verjeti,« piše »Giornale d'Italia«, »da bi odklonilno stališče francoskih mornariških krogov moglo vplivati na francosko vlado, da ne bi končno pristala na brodovalni sporazum, kakor je bil v Rimu že sklenjen, z vsemi dalekosežnimi političnimi ugodnostmi najširšega značaja, ki jih zajamčuje. Slejkoprej zaupamo v modrost odgovornih voditeljev francoske politike.«

Senator Morrow je nato odpotoval v Pariz ter imel takoj razgovor z ministrom Briandom, s poslanikom U. S. in z generalom Dawesom.

V Londonu samem so se listi med tem izražali pesimistično, češ, da tudi posredovanje Amerike ne bo spremenilo ne stališča Italije ne Francije. Na tako presojo položaja je v Londonu zelo vplivalo tudi pisanje nekaterih pariških listov, ki

predlagajo, naj bi se ne odgodila samo pogajanja za brodovalni sporazum, ampak tudi svetovna razorožitvena konferenca, ki naj se skliče šele po rezultatu volitev v francoski parlament.

Med tem pa je senator Morrow došel že v London. Časnikarjem sicer ni hotel ničesar izjaviti o aktualnem stanju pogajanj med Anglijo, Italijo in Francijo, ni pa skrival svojega optimizma glede rezultata. Pač pa je dejal, da ni izključeno, da bi se pogajanja ne odložila, in sicer za toliko časa, dokler ne bi bila končana internacionalna razprava o avstro-nemški carinski uniji in pa predsedniške volitve v Franciji.

Ne gre namreč samo za tehnične zadeve, tičoe se brodovalja, ampak za vse glavne probleme evropske politike, glede katerih je treba popolnega soglasja med Anglijo, Italijo in Francijo, preden se sklene brodovalni aranžma, ki ni zadeva admirala, ampak vse Evrope in njene bodočnosti.

Pariz, 28. apr. kk. Francoska vlada se je danes na ministrskem svetu podrobno bavila z angleškimi odgovori na zadnje francosko noto o pomorskem vprašanju. Zdi se, da ni prišlo do končne odločitve, posebno, ker se je italijanski odgovor zavlekel in ga pred koncem tedna ni pričakovati, dasi je bil napovedan že danes. V poučenih krogih se smatra položaj za resen, ker z novimi francoskimi koncesijami že zaradi tega skoraj ni računati, ker bi utegnile francosko vlado v bodoči zunanje-politični interelacijski debati v poslanski zbornici spraviti v kožljiv položaj.

Sv. Oče o Katoliški akciji

Važno pismo milanshému kardinalu v odgovor na Giuratijev napad

Citta del Vaticano, 27. aprila. Papež je napisal pismo milanshému nadškofu kardinalu Schusterju, v katerem odgovarja na zadnji govor glavnega tajnika fašistične stranke Giurati.

Papež priznava voljo in prizadevanje režima, da se mladina vzgaja v katoliški veri očetov in to pohvali, vendar pa poudarja, da prava kompetenca in avtoriteta na tem polju pripada Cerkvi. Prav zato hoče papež ohraniti katoliško akcijo, zato da se ne bi mladini podeljeval samo zakoniti minimum verskega pouka v šoli, ampak da bi se po najpopolnejši verski vzgoji in, kar je še bolj važno, pa verskem življenju in praksi, rešila pred poplavo novega paganstva.

Sveti oče izjavlja, da sicer zavrača trditve, ki se slišijo tako v Italiji kakor v inozemstvu, da je namreč režim z lateransko pogodbo nameraval samo sv. stolico prevariti, pravi pa, da se mora pečati z govorom (katerega so formulirali fašistični listi), češ, da je fašistični režim totalitaren režim, ki da ima oblast nad vsem življenjem državljanov. Ta ugovor, pravi papež, sloni na zmoti, kakor da bi bila od države odvisna totaliteta tudi individualnega družinskega in duhovnega življenja. Kajti nadnaravno življenje, ki v to življenje vsakega posameznika in družine posega, je od Jezusa Kristusa poverjeno Cerkvi, ki se v to vrho posluša ravno katoliške akcije. Gotovo je, da katoliška akcija, kakor je sv. stolica vedno učila in nalagala, ne sme delati politike in če se je v tem oziru zgodila kakšna deviacija, jo je papež vedno grajal in obsojal, toda na drugi strani katoliška akcija ne more in ne sme preprečiti onim, kateri so se ji posvetili, da se v krščanskem in katoliškem smislu zanimajo za resnično in dobro politiko.

Kar se pa tiče takozvanega korporativnega značaja fašistične države, ki da izključuje poseganje katoliške akcije v socialno organizacijo države, delajo fašistične korporacije na enem polju, katoliška akcija pa na drugem. Razteza pa se katoliška akcija ravnotako kakor akcija Cerkev na delavsko polje v tem pogledu, da pazi, da bi združevanje delavcev bilo v čast Bogu in v dobro duš, ne da bi si prisvajala ali preprečevala delavnost in kompetence (fašističnih) sindikatov kot takih. Ako obstoja na obeh straneh dobra volja in odkrita želja splošnega blaga, potem se bosta sindikalna akcija režima in katoliška akcija lahko vedno srečali, ne da bi prišlo do konfliktov, ampak se bosta obe prizadevanji vzporedno združili v dobro posameznikov, razredov in države.

Potem ko papež izključuje, da bi obstojal še kak drug vir, iz katerega bi mogla potekati nesoglasja, zato ker se fašizem proglašal kot katoliški, konča sv. oče svoje pismo z nado, da bodo njegove besede odstranile vsako nezaupanje.

Vojna na Madeiri

Vstaši razpolagajo s težkimi topovi — Vlade čete pričele vo ne operacije

London, 28. apr. AA. Portugalske čete so pričele vojne operacije proti upornikom na otoku Madeira. Angleški državljani so nastanjeni v nekih hotelih, ki so jih obkolili angleški mornarji. Vlade in uporniške čete so priznale to ozemlje za nevtralen pas.

Southampton, 28. apr. AA. Semkaj je prispel z Madeire vikont Ullswater. Dejal je, da so prebivalci otoka zbežali v gore. Uporniki se pridno pripravljajo na obrambo. Kopljeje strelske jarke in podminirajo ceste. Vstaši imajo težke topove in veliko strojnih pušk. Po mestu križari vojaštvo v jeklenih čeladah.

Lizbona, 28. apr. AA. Po uradnih vesteh z Madeire so se vladne čete izkrcale pod varstvom zapornega ognja vojnih ladij v bližini Funchala in takoj zasedle mesto. Ko so čete uničile nekaj mest-

nih naprav, so se vrnile s 16 ujetniki na vojne ladje.

Lizbona, 28. apr. AA. Službeni komunikacije pravi, da se je oddelek vladnih čet izkrcal 20 km severozahodno Funchala in porušil radiopostajo. Po daljšem boju z uporniki se je zopet umaknil na vojne ladje. Ujel je 16 vstašev. Akcije so podpirala letala in vojne ladje.

Lizbona, 28. apr. kk. Izdano je bilo prvo uradno poročilo o vojnih operacijah na Madeiri. Poročilo javlja, da se je izkrcalo v Canicalu, 20 km severozahodno od Funchala, portugalska patrulja, ki je porušila tamkajšnja radio postaja in ujela več vstašev. Vstaši so obstreljevali spremljajočo ladjo te patrulje. Vlade čete so odgovarjale s topovskim ognjem in z napadom letal, nakar so se umaknile.

Romunska kriza

Priprave na volitve

Bukarešta, 28. aprila. AA. Rador poroča: Začasni ministrski odbor je sklenil obnoviti trgovinska pogajanja z Nemčijo. Pogajanja se bodo vodila v Bukarešti. Isti odbor je sklenil, da se ukinejo takse na žita in razveljavi prejšnji sklep ministrskega sveta, da se uvede v Romuniji srednje-evropski čas mesto vzhodno-evropskega, ki ostane dalje v veljavi.

Bukarešta, 28. aprila. Ž. V političnih krogih vlada prepričanje, da bo v nekaj dneh parlament razpuščen in da se bodo vršile v mesecu juniju volitve za nov parlament. Že sedaj se vodijo po-

gajanja med strankami za volilni sporazum. Jorga je izdal na stranke manifest, v katerem pravi, da ne more sodelovati pri volitvah, pač pa se bo dal zastopati po svojih pomočnikih. Jorgovi prijatelji so imeli večeraj sestanek z Ducom in sklenili z njim principiellen sporazum. Maršal Avarescu želi stopiti iz sedanjega pasivnega zadržanja.

Bukarešta, 28. aprila. Ž. Titulescu je večeraj odpotoval v Pariz in v London, kjer bo prevzel vodstvo romunskega poslanstva v Londonu. V političnih krogih se trdi, da se bo Titulescu umaknil iz političnega in diplomatskega življenja.

Nadškof Sedej bolan

Gorica, 27. apr. x. Več dni je razširjena po mestu vest, da je gorški nadškof dr. Franc Sedej težko obolel. Vest se je 26. t. m. sporočila vernikom po vseh cerkvah gorške nadškofije, kjer so se tudi opravile molitve za zdravlje ljubljene nadškofa. Po zadnjih informacijah smo izvedeli, da se je stanje nadškofa, ki je, kakor znano, prestopil pred mesecem težko operacijo, 26. t. m. zvečer poslabšalo, da pa se je drugi dan zjutraj znatno izboljšalo.

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 28. aprila. AA. Danes od 11. do 13. se je vršila pod predsedništvom predsed. min. sveta in ministra za notranje zadeve generala Petra Živkovića seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o tekočih zadevah.

Osebnosti

Belgrad, 28. apr. l. Pri železniškem ravnateljstvu v Ljubljani je imenovan Ivan Petrič-Müller, dosedanji uradnik v 4a-1, pri šefu oddelka železniškega ravnateljstva v Ljubljani v gradbenem oddelku v isti skupini in isti kategoriji. Prestavljen je v Ljubljano v 1-III s postaje v Novem mestu Vincenc Jug. V kurilnico v Ljubljani, glavni kolo-dvor je premeščen Ivan Konič.

Belgrad, 28. aprila. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je prestavljen pri železniški direkciji v Ljubljani Ivan Petrič-Müller v 1-4 a in šef oddelka za vzdrževanje zgradb v Ljubljani v gradbeni oddelku v Ljubljani v isti skupini in kategoriji.

Eksplodizija v Zagrebu

Belgrad, 28. aprila. AA. Neznana oseba je položila snovi pod grm v parku na Trgu kralja Tomislava v Zagrebu pet zabojev z razstrelivom, od katerih so štirje eksplodirali v času od 3.50 do 5.30 zjutraj. En zavoj so našli neeksploziran. Eksplodizija ni napravila nikake škode. Preiskava je v teku.

Seja VZS

Belgrad, 28. aprila. AA. Vrhovni zakonodajni svet je imel sejo od 16 do 18.30. Končana je bila razprava o zakonskem predlogu o umetniških solah in zakonskem predlogu o delavnicah. Kot referenti ministrstva so prisostvovali seji inspektor ministrstva za prosveto Peter Krstić, svetnik finančnega ministrstva Mijušković, inspektor ministrstva za zgradbe Dragutin Maslač in referenti ministrstva za trgovino in industrijo. Prihodnja seja bo jutri 29. aprila ob 16. Na dnevnem redu bo zakonski predlog o muzejih in čuvanju starin.

Albert Thomas v Beogradu

Belgrad, 28. aprila. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Nikola Precca je priredil danes ob 12 banket na čast ravnatelja mednar. urada dela A. Thomasa. Poleg njega, njegovega šefa kabineta in njegovega osebnega tajnika so banketu prisostvovali gg. minister dr. Stanko Šibenik, minister za gozdove in rudnike Dušan Serbec, pomočnik ministra za zunanje zadeve Fotić, šef oddelka za zvezo narodov ministrstva za zunanje zadeve dr. Ivan Perne, predsednik centralne industrijskih korporacij Ignjat Bajloni, tajnik centralne Curčin, tajnik belgrajskih gospodarskih zbornic, generalni tajnik delavskih sindikatov dr. Živko Topalović in mnoge druge osebnosti.

Bukarešta, 28. aprila. Ž. Novi zunanji minister princ Ghika je večeraj prišel v Bukarešto in obiskal predsednika vlade, profesorja Jorgo. Popoldne ga je sprejel v avdijenco kralj Karol, kjer je prisegel. Danes popoldne prevzema resor v svoje roke.

Južnoameriške revolucije

Bartolomej Mitre, sloviti argentinski revolucionar, je 1860, ko je po zmagoviti revoluciji prevzel vodstvo države, priznal, da je najslabša tiranija in diktatura še vedno boljša, kakor pa najbolj posrečena revolucija. Njegova sodba bi bila danes bolj nula, ko bi videl, kako vsakdanji pojav je postala revolucija ne samo za Argentino, ampak za vse države južno- in srednje-ameriškega kontinenta brez izjeme. Preko latinske Amerike namreč brije revolucionarni veter. Meseca junija 1930 se je začelo v Boliviji, v avgustu je sledil Peru, v septembru je požar že zajel Argentino, domovino Bartolomeja Mitre, koncem istega meseca se je razširil preko And v Čile, začetkom oktobra so izbruhnili nemiri in Ekvadorju, koncem oktobra se je zamajala veličanska Brazilija, v novembru se je izvršil krvav preobrat na Kubi, nakar sledijo zaporedoma upori v Gvatemali, v Venezueli, zopet na Kubi, zatem v Panami državi, od koder je švignil revolucionarni planir v Nikaragvo ter zajel sedaj tudi že Honduras v centralni Ameriki. Tekom enega kratkega leta se je znamenalo vse politično osebe latinske Amerike, ne da bi bil pri tem trpet politični obraz držav ali da bi bila prizadeta velika škoda njihovemu narodnemu gospodarstvu. Zakaj? Revolucije v latinski Ameriki niso socialnega značaja, niti imajo nacionalističnega ozadja. Vsi ti pokreti, ki so več ali manj odigravajo v prestolih, samo zamenjavajo eno proflustavno diktaturo z drugo ravnotako proflustavno, ne da bi sploh hoteli uveljaviti zmago kakšne ideje. Revolutions seches — suhoparne revolucije — jih je imenoval Jean Jaures, glupe, brezidejne, kojih gonilna sila je materijelni interes.

Da, gibalno je materijelni interes, kajti vse, kar doživljajo države latinske Amerike v razdobju zadnjih 12 let, ni nič drugega, kakor epizoda za epizodo v borbi, ki jo bojujejo močnejše gospodarske sile starega in novega sveta, kojih interesi se križajo in izživajo vedno huji in vedno bolj nemoralen konkurenčni boj za južno-ameriška tržišča. Zedinjene države so takoj po vojni čisto v duhu nalašč v to svinjo že pred sto leti (1813) iznajdene Monroe-doktrine izdelale širokopolezen program gospodarske kolonizacije vse ostale Amerike, izvedba načrta pa predstavlja ustaljene razmere in mir. Tako se jim je posrečilo, da so leta 1923, na panameriški konferenci v Washingtonu usilile ostalim ameriškim državam načelo, da nobena ne bo nikdar podpirala, še manj pa priznala kakšne revolucionarne vlade, češ, urejene razmere so prvi predpogoj za plodnostno gospodarsko udejstvovanje.

Stališče Združenih držav postane povsem umljivo, če se spomnimo, da so do sedaj investirale v latinski Ameriki nad 4 in pol milijarde dolarjev (okrog 250 milijard Din), in sicer v obliki državnih posojil poldrugo milijardo, v raznih podjetjih (železnice, plantaže, električne naprave, petrolejska industrija) tri milijarde dolarjev. Temu trilemno je tudi ameriški izvoz v latinske države od 1913 do 1929 narasel od 817 milijonov dolarjev na veličansko vsoto 2 milijarde 874 milj. dolarjev (4157 milijard Din) letno. USA so imele v južni Ameriki stalno komisijo, katero je vodil Kammererlin, ki je prepotovala ves kontinent ter razpredala čudovito omrežje gospodarskih pogodb, ki so vedno tesnejše, kot jeklen oklep objemale latinske republike. Popolnoma v skladu s to politiko je obisk predsednika Hooverja 1. 1928 v Argentini in Braziliji, ko je hotel položiti krono na uspehe desetletne ameriške gospodarske politike v južni in centralni Ameriki.

Zedinjenim državam nasprotuje v prvi vrsti Anglija, ki je bila med prvimi prodajalci pred vojno, med vojno pa je izgubila domala ves južno-ameriški trg. Znova si ga je začela osvajati 1924. Tako je 1913 predstavljal angleški uvoz v latinsko Ameriko 27,9 denarne vrednosti vsega uvoženega blaga proti 16,2 odstotkom za Zedinjene države. Leta 1925 je ostalo Angliji samo še 18 odstotkov, sledem ko si je severna Amerika osvojila 27,3 odstotke vsega uvoza (v denarni vrednosti) latinske Amerike. Anglija je investirala 1924 7 milj. funtov kapitala v latinski Ameriki, zvišala 1925 investicije za novih 14 milj. funtov, 1926 za novih 26 milijonov funtov, 1926 istotako za 26 milijonov ter je 1928 in 1929 obakrat prekoračila vsoto 30 milijonov funtov novo naloženega denarja. Po statistiki Zveze narodov je Anglija samo po vojni investirala v latinski Ameriki okrog 40 milijard dolarjev. Najprej je podrla petrolejska družba Royal Dutch Shell na južnoameriška tla ter naravnost pogotnila ves petrolejske koncesije, tako da je ameriška konkurenčna Standard morala s pomočjo zunanjega ministra Lansinga rabiti silo, da so ji ostala vrata odprta. Za ofenzivo družbe Dutch-Shell pridejo potem potovanja trgovskih komisij, prva pod vodstvom lorda Allenbyja 1926, druga 1928 pod vodstvom lorda Abernona, ki sta vodila s seboj cele štabe izvedencev in trgovskih zastopnikov, obiskala z njimi večji del latinske Amerike, pustila tam mnogo denarja in vzela seboj dragocena naročila. 1931 je Anglija riskirala nekaj milijard dolarjev za organizacijo veličanske britske imperijalne razstave v Buenos Airesu, katero je prišel otvarjat sam prestolonaslednik, prvi trgovski potnik britskega imperija, potem, ko je docela prehodil vse južnoameriške države in povsod žel velike uspehe. V njegovi senci so potovali zastopniki podjetij in kapitala, da izrabijo ugodno priliko in razpoloženje...

Ako bi motrili vsako revolucijo posebej, bi našli povsod v zakulisju anglo-ameriška naspotstva. Irigoyena vrže ameriški interes, ker je preveč naklonjen Angliji, Machado je žrtve ameriških sladkornih magnatov, Perez mora bežati, ker je prodal petrolej Zedinjenim državam, Washington Luiza so prepodili angleški intriganti. Nikaragva leži ob zaščitenem kanalu iz Pacifika v atlantsko morje, Honduras ima petrolej, ki se ni porazdeljen med svetovne trupe. Vmes med anglo-ameriško tekmovalno, ki se poslužuje vseh tujih najbolj nemoralnih sredstev, pa prihaja strah pred nemško in francosko konkurenco, ki strasti le še bolj razpaljuje. Južnoameriške revolucije zadobivajo mednarodno-političen značaj in ravno to dejstvo samo na sebi priča, da so v resnici »kontinent, ki prihaja«, to pa je, kadar se bo ostresel inozemskih klešč, ki se zasajajo v njegovo truplo.

Dunajska vremenska napoved. Precej hladno. Na jugu polagoma zboljšanje.

Katolicizem v Severni Evropi

Srditost kulturnega boja v Litvi - Katolicizem izhaja hrepkejši iz boja

Riga, 23. aprila. or. Proti nerazveseljenim dejstvom na katol. zapadu, ki beležijo dan na dan nove odpade od katoliške cerkve, proti novodobnemu paganizmu in nasprotju do sv. cerkve, naltujamo na protestantskem severovzhodu v Estoniji in Latviji, obilo hotenja po pravi Kristusovi katoliški cerkvi. Do sedaj je bilo delovanje katol. cerkve v Estoniji ceno, in vendar vemo, da je ona te dežele že v 3 stoletju izrgala usodi paganstva in jih srečno vodila tja do 16. stoletja. Danes zopet trga sveto cerkev materinska skrb za one vzhodne odpadnike. Prav ti bi bili lahko pravi braniki proti obupnemu slovanskemu brezbožništvu.

Casopisi že skrbno raznašajo vesti o gibanju zedinjenja med grško-pravovernimi Estonci in katoliško cerkvijo; še celo govorijo o vrnitvi vse Estonije v naročje sv. cerkve, le manjka zato potrebnih duhovnikov — misijonarjev.

V to svrhu je prebil skoro cel mesec v Estoniji neki ameriški katoliški profesor v zvezi z raznimi vatikanskimi nalogami. Ta profesor je papežev zaupnik in zbira material o tem, v kakšnih okoliščinah bi bilo mogoče razširjanje katoliške vere v Estoniji. Papež je nedavno priporočil sprejeti estonski jezik med številno jezikov, ki so dopustni za rabo v liturgiji mesta latinskega jezika.

V Litvijo se katoliška cerkev razširja z pomembnim učinkom. V Rigi (377.000 preb.) so se katoliški prebivalci razmnožili v zadnjih petih letih od 32.000 na 41.500. Med tem ko so protestanti narastli v vsej Litviji samo za 2.700 duš, so katoličani napredovali za 41.411. Tu vsako leto prestopi v katoliško cerkev okoli 500 drugovercev.

Sedaj je naft gotov, kako naj začne katoliška cerkev tudi v Estoniji aktivno delo. V tej pomladi sta bila poslana dva absolventa Revelske gimnazije v Jezuitski kolegij v Rimu, odkoder se bosta v nekoliko letih vrnila kot katoliška duhovnika. V za manjši politiki Vatikan strogo zastopa Estonske interese. Jasno pa je, da bodo ta pripravljala dela izvedla pri luteranski duhovščini na odpor. (Po litviškem listu »Māras vestnešis« 11. 3. 31.)

Usoda litviškega in poljskega naroda sta si zelo podobni. Oba naroda sta prišla pod caristično Rusijo in si ohranila od svoje nekdanje slave in veličine v skupni poljsko-litviški državi samo še lepe spomine in neizmerno brepenjenje po samostojnosti. Najboljši sinovi obeh narodov so radi svo-

je vdanosti katoliški veri polnili caristične ječe ali pa živeli v pregnanstvu v Sibiriji. Zato se zdj skoraj nemogoče, da divja kulturni boj ravno v tisti Litvi, ki je toliko pretrpela in žrtvovala za katoličanstvo.

Kulturnega boja si litvansko ljudstvo ni želelo in ga obsoja, ker nima od njega nikakih kulturnih, narodnih, gospodarskih ali političnih koristi, ampak samo škodo. Kulturni boj nau odvzema svobodo, gaži častitljive narodne tradicije in ga spravlja pod oblast tujega kapitala. Pravi oče litvanskega kulturnega boja je namreč nemški kapital. Da bi si zagotovil litvanski trg in ga zapri Poljski, je podpiral ekstremistične desničarske litvanske kroke v njihovi gonji proti Poljakom in katoličanstvu. Samo v boju proti katoličanstvu vidi garancijo za nadaljnje poljsko-litvansko sovravnost, ki nudi nemškemu kapitalu velike koristi. Katoliška preteklost poljskega in litvanskega naroda ter njuna organska zveza s Cerkvijo bi v dobi oživljajoče se Katoliške akcije prej ali slej pač morali dovesti do normalnih odnosov med Poljsko in Litvo. S pomočjo temnih tujih sil, ki si hočejo preko Litve pridobiti vpliv na ostale baltičke države in si usvariti direktno zvezo s Sovjetsko državo, se je posrečilo protikatoliški struji z nasiljem vreči krščanske demokrate iz vlade in se s terorjem obdržati pri državnem krmilu. Ko so usta in časopisi sedanjih oblastižev prepolni nacionalističnih gesel, se v Litvi mirno utrjuje nemški kapital. Litvanski vladni krogi vidijo nevarnost samo v tistem katoličanstvu, ki je edino težilo litvanski narod germanizacije in rusizacije ter vzgajilo skoraj vse najboljše buditelje in borece za narodno svobodo. Čeravno vedo, da brez litvanske kat. duhovščine ne bi bilo litvanske države, vendar proglašajo katoličanstvo za državno nevarno. Svoje postopanje prikazuje litvanska vlada svetu na ta način, kakor da bi se samo branila pred rovarjenjem katoliških škofov in duhovnikov.

Najstrupenejši sovražnik vsega, kar je katoliško, je notranji minister Rutajskis, ki je izdal geslo o ukrotitvi katoličanov. Izvajanje te ukrotitve prikazuje samo že dovolj jasno, da v Litvi ne more

biti govora o kakšnem protidržavnem in protinacionalnem delovanju katoličanov.

Ko je n. pr. župnik Saulisi v Olicu imel sestanek Kat. akcije svoje župnije, so ga vladni pristasi napadli s pomočjo državnih organov in ga ranili do nezvesti. Župljani so se postavili v bran za svojega župnika. Policija je dobila nato nova ojačenja in zaprla več desetih katoličanov ter jih potem obsedila radi protidržavnih činov. V glavnem mestu Kaunas je pred nekaj dnevi policija s silo spodila iz Katoliškega doma mladinu, ki se je zbrala na evharistični kongres. Pri tem je mnogo oseb ranila, okrog 40 in duhovnika Adamojisa pa je zaprla. V celih vrtih krajev so izrekli izredno ostrbo obsedbe nad katoličani, češ, da so se pregrešili proti vladi. Zakrivljali pa niso ničesar drugega, kakor da so govorili na evharističnih kongresih, izredno veliko mislilo nad katoličani pa se je izvršilo 22. 1. m. v mestu Utena. Na tamkajšnji gimnaziji je imel namreč goreč katoliški duhovnik Lomanas velik vpliv na dijaštvo. Radi tega ga je vlada nedavno odstavila in ukinita vereouk. Pred kratkim je podalo 126 katoliških dijakov svojemuo gimnazijskemu metropolitom Siskreckim na čelu v dostojni in mirni obliki katoliške vernike, naj kljub vsem težavam vztrajajo v svoji veri in cerkvi. Na ta poziv je vlada odgovorila na ta način, da je zaprla večino katoliških voditeljev svetnega stanu in da je povečala število policije.

Litvansko ljudstvo, ki je globoko vdanu katoličanstvu, sicer težko prenaša nasilja, toda z radostjo opazuje, da versko preganjanje zbujja k verskemu življenju tudi tiste, ki so bili prej mlačni ali so celo veljali za napol brezverce.

„Evropa bodočnosti“

Flandin o vzrokih previde politike franc. politikov

Pariz, 27. aprila. kk. Finančni minister Flandin razpravlja v »Echo de Paris« o vlogi Francije v bodoči evropski organizaciji. Flandin izjavlja: Ali se posreči Franciji, organizirati gospodarsko življenje avstro-ogrskih nasledstvenih držav v političnem okvirju mirovnih pogodb, ali pa bomo vedno izpostavljeni nevarnostim, ki nastajajo radi propagande po reviziji pogodb in radi nezadovoljnosti ljudstva v Srednji Evropi. Očitek Franciji, da izrablja politično svoje finančne sile, je krivice, ker nikjer ni financa od vlade tako neodvisna kakor v Franciji. Francoski finančni krogi, ki obstojajo v glavnem v priljubljenih glavnih, so iskali po težkih zgubah v vojnem in povojnem času največjo varnost pri vseh svojih plasiranih denarja. Ta var-

nost pa se pri številnih načrtih za finančno saniranje Evrope ni zadosti vpoštevala. Četudi je Francija pripravljena na dalekosežno pomoč, mora vendarle vpoštevati zgled svojih rentnikov, ki so zgubili pri stabilizaciji franka štiri petine svoje glavnice, in svojih davkoplačevalcev, ki, preračunano v zlato, plačujejo dvakrat toliko kakor pred vojno. Zato se mora povsod gospodariti z omejenimi sredstvi in energično črtati vse pretirane izdatke ter bodoče načrte primerno in skromno omejiti. Evropa bodočnosti se more roditi samo z medsebojnimi žrtvami, ne pa z enostranskimi zahtevami. Ustvarila sebo iz bede in stiske, ne pa iz sreče in preobilja.

Pomorski sporazum razbit

Francozi odklanjajo angleške predloge

London, 27. apr. ž. »Daily Herald« piše, da sta Anglija in Italija na najnovejši predlog Francije glede pomorskega sporazuma odgovorili, da tega predloga ne sprejemata, ker Francija ne sme spremeniti svojega stališča. S tem se menja londonski trojni sporazum. Francija zahteva zamenjavo starih ladij z novimi. Z ozirom na to bo morala tudi Anglija menjati svoj program glede graditve novih ladij. Ravno tako Združene države in Japan. To pomeni, da se je sporazum popolnoma razbil.

Pariz, 27. apr. kk. Ne da bi mogli navesti natančnejše podrobnosti o angleškem odgovoru na francosko noto, ne prikrivajo pariški listi, da angleška nota gladko odklanja francoske predloge v pomorskem kompromisu. Oficiozni listi polemčno

branijo francosko stališče. »Petit Parisien« izjavlja, da je bilo Franciji pri sklepanju kompromisa z dne 1. marca v glavnem na tem, da se obdrži trenutno razmerje moči med francoskim in italijanskim brodomerjem in da se izogne vsaki omenbi italijanskih zahtev po pariteti. Mussolini je dal večkrat diskretno vedeti, da on, četudi je prisiljen načeloma zahtevati pariteto, nikakor ne namerava iste v resnici izvesti. Zato so v sporazumu z Anglijo v formuli kompromisa opustili prenatanko preciziranje, angleški posredovalci pa je napravil napako, da v Rimu ni označil dovolj jasno francoske ustne pridržke. Glede angleške note bo francoski ministrski svet zavzel stališče šele jutri. V Parizu upajo, da bo do tedaj prišel tudi italijanski odgovor.

Stroge obsodbe goriških Slovencev

Rudarska kriza v Idriji

Ajdovščina, 27. aprila. Od Slovencev, ki so bili nedavno aretirani radi znanih napisov (Proč z Italijo! Živijo Jugoslavija!) po ajdovskih hišah in odpeljani v Gorico, so zdaj izpustili štiri. Dva sta ostala še v zaporu.

Iz Gorice poročajo, da se je pred goriškim sodiščem vršila obravnava proti ravnatelju Katoliške tiskarne Spacapanu, proti prof. Bednaržiku in dr. Janezu Kralju, ki so bili obdolženi, da so protipostavno izdali »Gospodarja«. Prefekt je dal brošuro zapleniti in državni tožilec je vložil tožbo, češ, da je bilo izdajanje protipostavno, ker ni bil za publikacijo postavljen odgovorni urednik, ki ga zahteva zakon za periodičen tisk. Izdajatelj so smatrali »Gospodarja« za brošuro, katere tisk je po zakonu dovoljen, ne da bi bilo zanjo treba obla-

stev priznanega odgovornega urednika. G. Spacapan je bil na sodni klopi kot tiskar, dr. Kralj in prof. Bednaržik kot avtorja. Obtožence je branil dr. Stecchina. Sodišče je prisodilo tiskarju štiri mesece zapore, avtorjema pa vsakemu po dva meseca pogojne kazni in denarno globo 250.— lir. Ravnatelj Spacapan bo moral kazni prestat, ker je bil prej že večkrat kaznovan za slične zločine. Obtoženci so vložili priziv.

Idrija, aprila. V rudniku napovedujejo veliko redukcijo delavstva. Gles gre, da bodo odpustili radi pomanjkanja dela okoli 200 nameščencev. Ravnatelj je takoj odpovedal službo poduradniku Tavzesu, ker ni hotel vložiti prošnje za poitalijančenje svojega redbinskega imena.

Vladna zmaga v Turčiji

London, 27. apr. kk. Zmaga vladne stranke pri volitvah v Turčiji je veličanska. Dobila je 287 mandatov, neodvisni pa 19.

Vilna pod vodo

Varšava, 27. apr. AA. Vsed pozne pomladi so reke hudo narasle. Mesto Vilna je popolnoma pod vodo. Več hiš se je porušilo. Elektrarna je morala ustaviti obrat. Nad mestom je proglašeno obsedno stanje, da preprečijo narede in plenitve.

Poljski kardinali odklanjajo načrt ustavne reforme

Varšava, 27. apr. AA. Poljska kardinala dr. Hlond in Kakovski sta podpisala spomenico poljski vladi, v kateri odklanjata načrt ustavne reforme, ki ga je izdelala sedanja poljska vlada. Kardinala se pritožujeta, da načrt nove ustave ne odgovarja katoliškemu značaju Poljske. Ze v uvodnih določbah nove ustave je črtano besedilo »V imenu Vsemogočnega Boga«. V tem vidlj spomenica hud prelom z dosedanjimi tradicijami. V načrtu nadalje ni podrobne določbe o tem, komu naj predsednik države prisече.

Kršč. socialisti napredujejo v Avstriji

Dunaj, 27. apr. ž. Včeraj so se v več vaseh in mestih v Dolenji Avstriji vršile naknadne občinske volitve. Povečini so Velenecji zgubili svoje sedanje mandate. V nekem mestu so padli z 8 na 1 mandat. Socialni demokrati so obdržali svoje pozicije. Krščanski socialisti pa so okrepljeni. Izgleda, da se v Avstriji zopet razvija sistem dveh strank.

26.000 samomorov v Nemčiji

Berlin, 27. aprila. AA. Po statističnih podatkih je lani izvršilo v Nemčiji samomor 12.231 moških in 13.797 žensk. Na 100.000 prebivalcev pride 44 samomorilcev. Na Angleškem jih pride na 100 tisoč ljudi 12 v Franciji pa 16.

200 oseb obglavljenih

Tekio, 27. aprila AA. Na otoku Formozl so se sprla gorska plemena. V hudih bojih je bilo 200 oseb obglavljenih. Več sto oseb so odpeljali v pragozdove. Mnoga naselja so pogorela do tal. Japonsko oblastvo je odposlalo v kraje neredov vojaštvo, da vzpostavi red.

Leta'ska konferenca

London, 27. apr. ž. Tri največja letalska društva sveta: francosko »Aeropostale«, britsko »Imperial airways« in panameriška »Airways« so sklenila, da skličejo transatlantsko avijatično konferenco glede nekaterih sprememb. Gre predvsem za redni zračni promet preko Oceana. Promet se bo vršil z velikimi aparati, kateri bodo lahko prevzali 40 potnikov in prevozili 2000 morskih milj, brez pristanka. Proga bi vodila iz Pariza in Londona čez Azore in Bernade v Newyork in nazaj.

Kürtena bodo obglavili

Berlin, 27. apr. AA. Listi poročajo, da bo pruska vlada odbila pomilostitev Kürtene. Vse stranke so proti temu, da bi se smrtna kazen spremenila v došmrtno ječo. Kürtene bodo obglavili.

Drobne vesti

Belgrad, 27. apr. ž. Tu je umrl nestor belgrajskih igralcev Milorad Gavrilović.

Belgrad, 27. apr. AA. Kmetijski minister je predpisal pravilnik o izvajanju ukrepov za zaščito, pobiranje in preprečevanje živinskih nalezljivih bolezni.

Bukarešta, 27. aprila. AA. Danes dopoldne so začeli pred vojnim sodiščem razprava proti obtožencem zaradi vohunstva v prid Sovjetski Rusiji. Med obtoženci, ki jih je 85, so tudi tri ženske in dva oficirja v uniformi.

Haag, 27. apr. AA. Mednarodni kongres Penklubov se začne 21. junija in bo trajal pet dni.

Haag, 27. apr. AA. Od 7. do 12. septembra 1931 bo v Leyden 18. mednarodni kongres orientalistov.

Split, 27. apr. ž. V pristanišče je priplula ameriška luksuzna jalta »Chorcha«, last znanega ameriškega bogataša Morgana.

Sofija, 27. aprila. kk. Preteklo noč je eksplodirala v klubu komunistične neodvisne strokovne organizacije »bomba«, ki je porušila srednjo steno in poškodovala vrata. Človeških žrtve ni bilo, ker v klubu ni bilo nikogar več. Domneva se, da je bil to izživljen akt s strani desnih radikalov.

O 5 dnevnem delovnem tednu v Jugoslaviji

Ljubljana, 28. aprila.

Strokovnjak nam pojasnjuje to vprašanje takole:

Kakor čujemo iz Zagreba, so se pričeli tudi jugoslovanski industrijski krogi baviti z uvedbo 5 dnevnega delavnega tedna. Inicijativo je dal predlog mednarodnega delavskega urada v Ženevi, ki propagira splošno uvedbo 5 dnevnega delavnega tedna. Po tem predlogu naj bi delavec in obrtniki po vsem svetu delali samo 5 dni tedensko, 2 dneva pa naj bi bila prosta.

Zdi se, da so se s tem vprašanjem v naši državi bavili predvsem zagrebški industrijski in da so se tam vršila tudi že tozadevna pogajanja oziroma posvetovanja. Zastopniki delavstva so zahtevali dosedanje tedenske plače pri 40 urnem delu na teden. Delavstvo se namreč drži svojega zakonitega 8 urnega delavnika.

Delodajalci seveda pod nobenim pogojem niso pristali na to zahtevo, češ, da bi to pomenilo povišanje plač za 20%, dasi bi se produkcija zmanjšala. Zdi se, da sedaj nikakor ni primeren čas za take reforme. Vendar pa industrijski izjavljajo, da niso tako zvanemu angleškemu delavnemu tednu nenaklonjeni. Protipredlog delodajalcev je, da naj se dela sicer 48 ur tedensko kakor sedaj, vendar pa se naj razdeli delo na 5 dni in sicer tako, da se dela 4 dni po 10 ur, en dan pa 8 ur.

Sedaj pa nastopa vprašanje, kateri dan naj se izbere za počitek. Nekateri so za prosto soboto, drugi zopet za sredo, češ, da zahteva podaljšano delo med tednom tudi medtedenski odmor.

Na vsak način se bodo morali prej ali slej baviti s tem problemom industrijski krogi cele države in zavzeti svoje stališče. Ako že prevzamemo angleški delavni teden, moramo ostati tudi pri prosti soboti. Res je, da zahteva podaljšani delavni čas odmor med tednom. Dvomljivo pa je, da bo imel ta odmor tudi zaželjeni uspeh. Večina naših delavcev ima kje izven mesta svoj vrt ali pa vsaj kos zemlje, kjer v svojem prostem času

dela in se giblje v prosti naravi. Ravno za to delo pa je najprikladnejši dan sobota, ker se mora delavec v nedeljo odpočiti. Enako je tudi onim, ki gredo v svojem prostem času v naravo, na izlete, ustrezno, če morejo zapustiti dom že v petek zvečer ali pa v soboto, mesto v nedeljo. V tej zvezi tudi ne smemo pozabiti na znatno poživljenje turistike. Brezdvomno je, da bi se s tem dosegla tudi neka regulacija v prometnem oziru. Dočim se danes koncentrija izletniški promet na nedeljo in se takrat vse tare po prometnih sredstvih, bi se ta promet razširil na dva dneva in bi se doseglo znatno izenačenje.

Predvsem pa govore proti prekinjenju dela med tednom tehnični in obratni razlogi. Kdor ima v življenje tovarne ali industrijskega obrata le malo upogleda, ve, da se mora ob početku tedna delo spraviti šele v tek in da se doseže maksimum produkcije običajno sredi tedna, v sredo ali pa v četrtek. Proti koncu tedna pa delavčnost pojava in se more videti jasno upliv utrujenosti. Drugi razlog proti prostemu dnevni sredi tedna so pomožni obrati. Večinoma so to taki obrati, ki obratujejo ne glede na to, ali ostali produkcijski

obrat delajo ali ne. In če se delo prekine za en dan, ostanejo navadno pomožni obrati v pogonu. Torej bi se obrat podražil, ker bi tekel mehanizem naprej, ne da bi kaj ustvarjali. Drugače pa je, ako imamo dva dneva zaporedoma prosta. Tu se da marsikateri pomožni obrat ustaviti ali pa vsaj skrajšati.

Gotovo je, da rešitev tega vprašanja ne bo prišla tako hitro. Vendar pa morda misel, da je poset predstojnika mednarodnega delavnega urada A. Thomasa v Jugoslaviji deloma v zvezi ravno s tem vprašanjem, ni brez vsake podlage. Prej ali slej bodo morali naši industrijski krogi, bodisi delodajalci, kakor tudi delojemalci o tem vprašanju razpravljati in si biti na jasno o zahtevah in o mejah možnosti, priti do ureditve delavnega časa po novem sistemu. Zdi se namreč, da si posebno inozemstvo od tega rešenja mnogo obeta, da se čimprej omili gospodarska kriza. Ali se bo to uresničilo, je vprašanje, ki ne spada v ta okvir. Naša dolžnost je, da smo si na jasno glede ureditve delavnega časa. Čim prej to storimo, tem boljše za nas in naš mednarodni gospodarski položaj.

palmira

milo obdrži do zadnjega koščka prvotni vonj.

Belgrad v številkah

Glavno mesto ima 241.542 prebivalcev

Belgrad, 27. aprila.

Statistični oddelek belgrajskega občinskega urada je zaključil obsežen material o ljudskem številu in večer objavil službene podatke, ki se za nekaj malega razlikujejo od prvih, ki so bili izročeni javnosti v preteklem tednu. Končno veljavno ima naša prestolnica 241.542 prebivalcev. Moških daleč več kot žensk (132.151 : 109.391). Vendar je ta razlika iz poznanih vzrokov razumljiva. V prvi vrsti je treba vedeti, da je v Belgradu zelo veliko število uradništva, ki so pretežno moški. Razen tega je tudi vojaštvo precej dvignilo število moških. Po najnovejši statistiki ima Belgrad 22.409 stanovanijskih hiš z 59.097 družinami, in 1076 zgradb, ki niso namenjene (vsaj prvenstveno ne) za stanovanje, dasi se tu intenzivno uporabljajo tudi v to svrhu. Razen tega najnovejšega statističnega pregleda je isti statistični oddelek sestavil še drugo, komparativno tabelo, ki nazorno kaže giganjski razvoj Belgrada v zadnjih 110 letih in ki je daleč zanimivejša od prve. Po tej tabeli je današnja naša prestolnica v l. 1820. imela približno 5000 prebivalcev (točno število ni ugotovljeno). Rapida rast se vidi iz nadaljnjih števil, ki so pa približno točna in zanesljiva. Tako je Belgrad v letu 1834. imel 8450, l. 1846. 14.386, l. 1859. 18.890, l. 1867. 24.612, l. 1884. 35.483, l. 1890. 54.249, l. 1905. 77.816, leta 1910. 89.876, l. 1921. 111.740 in l. 1929. 226.289 prebivalcev. Število stanovanijskih hiš je od 760 naraslo na 23.845. Belgrad se je iz turškega trdnjavekega mesta ob zlitju Save in Donave razvil v četrtmilijonsko velenost, ki se bo v nastopnem desetletju po vsej verjetnosti povzpelo skoraj do pol milijona. To iz dejstva, ker Zemun in Pančevo gravitirata na Belgrad in bosta v kratkem postala njegovi predmestji. V zadnjih mesecih moram beležiti zelo tesne slike in skupne seje med župani teh treh mest, ki so se pa shajali pretežno radi obravnavanja in dokončnega zadovoljivega rešenja posameznih čisto notranjih in komunalnih problemov. Če pomislimo, da bo v kratkem razdobju ne-

kaj let Zemun po novem mostu, ki ga že grade, vezan z direktno cesto, ki bo ena najbolj živih prometnih arterij pri nas, z Belgradom, in na drugi strani, da se graditev pančevskega mostu nahaja v končni fazi in da bo po njegovi otvoritvi prišel precejšen priliv prometa in prebivalcev v prestolnico, se nam nujno vsiljuje misel o novem naraščanju Belgrada.

Razen omenjene mi je te dni prišla v roke še ena statistika Belgrada, ki je pa zanimiva in kričča z druge, socialne in moralne strani. V belgrajski občini obstoja poseben oddelek za socialno in zdravstveno skrbstvo, ki je sedaj objavil pregleda za minulo leto. Število rojstev se drži na primerni višini in od predzadnjega leta ni padlo. V letu 1930 je bilo rojenih v Belgradu 4251 otrok. Zanimivo pa je dejstvo, da je v zadnjem letu opaziti sorazmerno precejšen povečanje števila nezakon-skih otrok (568). Število porok je v primerjavi s povečanjem prebivalstva malo padlo. Razveseljivo je dejstvo, da je umrljivost v Belgradu iz leta v leto manjša. To je pripisati največ izboljšanju zdravstvenih razmer. Belgrajska občina se na vse moč-čve načine trudi da kolikor največ in v čim krajšem času uredi vse pereče zadeve in reši najvažnejša socialna vprašanja. Tako je s celimi serijami novih hiš posebna pozornost posvečena stanovanijskemu vprašanju, ki v Belgradu (iz razumljivih vzrokov) igra tako važno vlogo. Pravkar se dokončno rešuje problem Jatagan-male, ki je najzapr-šenejši in najžalostnejši del prestolnice. In vendar v tem večnem blatu in smradu stanuje ni manj ko 9000 ljudi. Občina se je odločila, da vsa dose-danja zasilna stanovanja in ad hoc zgrajene barake podere in da stanovavcem na drugem zdravstveno sigurnejšem mestu priliko za nastanitev. Kako bo cela stvar tekla, še ni mogoče vedeti, ker je treba raču-nati z dejstvom, da so ravno prebivalci današnje Jatagan-male zelo odporni in na noben način ne dovolijo občini, da jih podi iz njihovih dosedanjih nehijskih stanovanj. Vendar pričakujem, da bo zmaga-la uvidevnost in čut obojestranske koristi.

V Mostah - 7279 prebivalcev

Ljubljana, 28. aprila.

Sedaj so končno veljavno ugotovljeni rezul-tati ljudskega štetja za veliko predmestno občino Moste pri Ljubljani. Skupno število prebivalcev Most znaša 7279. Od teh je 3620 moških in 3659 žensk. Razlika med moškimi in ženskami torej še ni preobčutna. Po državljanstvu je 6965 Jugoslo-vanov, tujih pa 324.

Rimsko-katoliške veroizpovedi je 7027, pravoslavne 155, evangeljske 43, žida sta samo 2, raz-nih (po večini muslimanov) pa 52. Po narodnosti je Jugoslovancev 7204, Nemcev 31, Madžari so 3, raznih 41. Po materinskem jeziku je 6829 Slove-ncev, 317 Srbohrvatov, 56 Nemcev, 2 Madžara, 65 raznih. — Stanovanjskih hiš je 692 in barak 24. Skupno število družin je 1657. Na eno hišo ali ba-rako pride povprečno 10,16 stanovalecev. Če pomi-slimo, da v Mostah prevladujejo male hiše in hi-šice, govori to število o še vedno hudi stanovanijski stiski. Na eno družino pride povprečno 4,38 družinskih članov, kar prča, da je tudi v Mostah že malo družin z obilnim otroškim blagoslovom.

Med obema večjima predmestnima občinama, to je med Vičem in med Mostami traja ves čas

tekma v razvoju. L. 1900 je imel Vič 2.272 prebi-valcev, Moste pa 1.700, l. 1910 je imel Vič 4.394 prebivalcev, Moste pa 3858. L. 1921 pa je imel Vič 5.007 prebivalcev in Moste 5.439. Leta 1931 pa ima Vič 6.948 prebivalcev in Moste 7.279. Vič se je v prvem desetletju tega stoletja skoro po-dvojil, Moste pa več kot podvojile. Vič je bil leta 1900 za 572 duš večji od Most, leta 1910 za 536, leta 1921 pa so bile Moste že večje za 442 duš od Viča in sedaj so Moste večje samo še za 331 duš. V zadnjih 30 letih je Vič narasel za 4676 duš, Moste pa za 5579. Vič je od leta 1900 narasel za 205,8 odstotkov, Moste pa za 233,5 odstotkov. Oba napredka sta ogromna, Moste pa torej sorazmerno še hitreje rastejo, kakor Vič.

Če upoštevamo, da je Ljubljana narasla v zadnjih 30 letih za komaj 68 odstotkov, pri tem pa smo vpoštevati še vključitev Spodnje Šiške, po-tem nam je jasno, da napredujejo predmestne ob-čine tem hitreje. Čim bolj počasi se mora Ljubi-žana sama razvijati. Vidimo pa tudi, da tvorijo Ljubljanska predmestja resnično le nadaljevanje mestnega teritorija in da so z njim zvezane organ-sko, življenjsko in gospodarsko v zaokroženo celoto.

so osumili, je bila o stvari zaslišana in je svoje dejanje odkrito priznala, nakar je bila aretirana in izročena sodišču.

Otrok utonil

Domžale, 28. aprila.

Včeraj popoldne sta nabirali cvetice ob po-toku Mlinšči hčerki zidarja Andreja Osolina v Spod. Jaršah. Pri trgancu cvetice je mali tri leta stari Anici spodrsnilo in je padla v vodo. Kljub temu, da je Mlinščica precej plitva, ker ni bilo nikogar blizu, je voda tirala otroka dalje. Sestrica je pohitela domov in po dolgem oklevanju sporo-čila nesrečo materi, ki se je takoj napotila iskat otroka. Po dolgem iskanju so našli Aničino trupelo pri grabljah Trnovčeve žage na Rodici. Starši, pa-zite na otroke!

Smrtno ponesrečen delavec

Mursko Središče, 26. aprila.

V petek 24. aprila se je v rudniku Peklenica, kjer koplje premoč 700 rudarjev, smrtno ponesre-čil 21 letni strojni čuvaj P r e m a c Drago. V stroj-nici se je pri motorni sesalki igral, prišel v stik z električno strujo, ki je mladega, simpatičnega delavca na mestu ubila. Ob veliki udeležbi je bil pokopan na pokopališču v Murskem Središču.

V tem premogovniku je zaposlenih nad 200 slovenskih rudarjev, ostali pa so Hrvatje in Ma-djari. Premogokop je bil last tvrdke Vargazon, se-daj pa je pri upravi postavljen sekvester Slovence-ing. Maks Strajher. Zadnje dneve se je pričelo v tem obratu mezdno gibanje.

Vlak zdrobil dvoprežni voz

Soštanj, 27. aprila.

Preteklo nedeljo se je v Pesjem dogodila težka nesreča, ki bi bila skoraj zahtevala dvoje človeških življenj. Ko je ob pol ene popoldne pri-vozil osebni vlak iz Velenja čez cesto pri Detičku, je vanj trčil voz s parom konj, last posestnika Martina Obu iz Škal. Konja sta sicer v zadnjem hipu zavila v smeri drvečnega vlaka, vendar je bilo prepozno. Vlak je voz zajel in ga popolnoma zdro-bil, levemu konju pa je odrezal obe zadnji nogi, dočim je desni ostal brez poškodb. Fanta, ki sta vodila konje, nista, kakor sama pripovedujeta, opazila vlaka, ker jima je pri progi stoječi elek-trični transformator zapiral pogled na železnico. Sama sta v zadnjem trenutku skočila z voza. Vse-kakor pa se bosta morala voznika še zagovarjati pred oblastmi.

Napačni živinozdravnik

Slovenjgradec, 26. aprila.

V preteklem tednu je v občino Vrhe prišel Š. Friderik, doma nekje iz okolice Mislinja ter se izdajal za živinozdravniškega pomočnika iz Slo-venjgradca. Obiskal je razne posestnike, češ, da ima nalog cepiti vse svilje proti rdečici. S seboj je imel tudi neke praške, ki se naj dajo svinjam, o katerih je trdil, da so boljši kakor pa cepljenje in prigovarjal strankam, naj jih kupijo. Ker je možakar nastopal zelo oblastno, je izvalil 5 po-sestnikov, da so kupili navedeni prašek za skupno okrog 230 Din. Obiskal je še šest drugih posesti-kov, ki pa praška niso kupili, nekaj zato, ker rav-no niso imeli denarja, nekaj pa, ker se jim je zdel možakar sumljiv. Iz Vrhov se je podal možakar v občino Mislinje ter tam prodal svoje praške dve-ma posestnikoma za okrog 100 Din, nakar ga je že prvi dan aretiralo orožništvo iz Mislinja in ga izročilo okr. sodišču v Slovenjgradu. V kazenskih registrih je zabeleženo, da je S. star znanec sod-nije, znan delamržež in 14 krat radi raznih de-liktoev že predkaznovan. Začasno namerava opu-stiti svojo dosedanja karijero tatvin in goljufij in sicer tako dolgo, dokler se bo nahajal v zaporu, potem bo najbrž poskusil zopet znova svoji posel.

Dva požara

Murska Sobota, 27. aprila.

Pred nekaj dnevi smo poročali, da je požar uničil domačijo kmeta Ziška iz Andrejev. Pogorišče se je tako rekoč komaj ohladilo, ko je dru-žino zadela še druga požarna katastrofa. Sedaj je plamen uničil gospodarsko poslopje Ziškevega očeta.

Okrog desetih ponoči je nad Adrijanci nebo zažarelo. Po vasi je odmeval krik »Ogenj, ogenj! Staro in mlado je teklo iz hiš in hitelo proti kraju požara. Velikanska gospodarska poslopja je obje-mal plamen, ki je žvilgal več metrov visoko. Naj-bolj pretresljivo je bilo rezgetanje konj, mukanje goveje živine, cviljenje svinj in obupno kokodaka-nje kur. Vse živali so bile obdane z dimom, pla-menom, iz katerega se niso mogle rešiti. Gašenje in reševanje je bilo skoraj popolnoma nemogoče.

Plamen je povzročil velikansko škodo. Uničil je vsa poslopja. V hlevih sta zgorela 2 močna ko-nja, 2 kravi, 2 svinji in 16 kur. Zgorelo je tudi vse gospodarsko orodje in vsa oprema: med dru-

Fašistični vzgojitelji

V Vrtojbi pri Gorici so nedavno fantje pell na vasi. Učitelja Nadaia je slovenska pesem tako razdražila, da je stopil k fantom in jih pričel klo-futati. Fantje niso reagirali, ker so vedeli, da jih sicer čaka zloglasni »Tribunale speciale« (izredno sodišče) in nato večletna ječa. Kasneje pa sta dva druga fanta nalašč pela slovenski, vendar se učitelj ni upal k njima. Dogodek je silno razburil vas in le hladnokrvnosti fantov se je treba zahva-liti, da ni prišlo do hujšega. Ljudje se zgražajo nad početjem učitelja, ki »vzgaja« njihove otroke.

Plajška elektrika

Ptuj, 24. aprila.

Sveti prav mirno in lepo. Je pa nekaj dru-gega. Elektrifikacija je v Ptuj in bližnji okolici, kakor znano, izvršila zadruga. Od 1928. leta dalje pa večkrat pride na dan vprašanje, da bi občina prevzela zadrugo v svoje roke. V seji mestnega sveta od 24. novembra 1930 je bilo sklenjeno, da je občina pripravljena zadrugo res prevzeti. Vse priprave naj bi izvršil za to izvoljeni odsek mest-nih odbornikov. Odsek je šel na delo in v soboto 13. decembra 1930 se je že vršil informativen se-stanek zadrugičnikov in interesentov na magistratu. Dr. Šalamun je tedaj dokazal, da ima občina prav-ico prevzeti zadrugo, kadar hoče. Sprejet je bil tudi njegov predlog, naj se čim prej na izrednem obnem zboru zadruga sklepa o njeni likvidaciji. Tik pred izročitvijo podpisov zadrugičnih članov, ki so za prevzem elektrarne po občini, pa se je pri-čelo po mestu šušljati o raznih nerednostih, ki naj bi jih posamezniki zakrivali pri zadrugi. Posebna mestna komisija zato je v treh dneh v februarju izvršila revizijo v zadrugi. Kakor pravi poročilo te komisije, se je pri zadrugi slabo gospodarilo, njeno poslovanje ni bilo povsem brezhibno. Nato našteva nerednosti, od katerih so nekatere zelo zanimive. Zato je komisija smatrala za potrebno, da se točno ugotovi gmotno stanje v zadrugi, predno jo prevzame občina.

Mestna revizija torej pravi, da poslovanje v zadrugi ni bilo v redu. Po prošnji zadruga pa sta prišla nato iz Ljubljane dva revizorja od Zveze slovenskih zadrug, kjer je ptujška električna za-druga članjena. Kot se je slišalo na javni seji mestnega sveta ta četrtek, sta ta dva revizorja ugo-tovila, da je zadruga visoko aktivna in da delavci v njej zaslužijo vso pohvalo. Kdo ima prav? Obojni revizorji so prišli od javnopравnih ustanov, obojni so pregledal isto zadrugo — rezultat pa je — različen: eden ugoden, drugi neugoden za zadrugo.

Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani se je po-stavila na stališče, da občina nima pravice, da bi se vmešavala v zadrugo. Zveza se je v tem mislu pritožila tudi na banksko upravo. Ker pa je sedaj mestni odsek uvidel, da bi utegnila biti občina prikrajšana za ostanek svojih pravic do zadruga, je deputacija treh njenih zastopnikov pojasnila vso zadevo pri g. banu. In z ozirom na uspeh ter inter-vencije je četrtekve seja mestnega obč. sveta spre-jela predloge odseka. 1. Občinski svet odobrava dosedanje postopanje elektrifikacijskega odseka in mu naroča, da nadaljuje začeto delo, da občina čim prej prevzame zadrugo. 2. Bankska uprava naj po svojem revizorju izvrši popolno revizijo zadruga od njenih začetkov do sedaj, ker poslovanje ni brezhibno niti administrativno niti tehnično.

Pride torej pred odločitvijo še tretja revizija.

Ilud sovražnik revnega kmela

Kočevsko, 24. aprila.

Pozimi, ko so naši lovci po največjem snegu in najslabšem vremenu »organizirali« divje prašiče po šumah, tudi naš kmet ni sedel pri peči, ampak jim je pomagal, kjer je le mogel. Plena so se tudi oni veselili, saj so bili trdno prepričani, da bo te škodljivce spomladi od-neslo v notranjost šum in jih ne bo po naših njivah, sicer bi še to veselje bilo skaljeno.

Prišla pa je pomlad in z njo divji prašiči na njive. Upanje se ni uresničilo. Tudi misel, da so jih mnogo pobili, je skoro popolnoma napačna.

Vso zimo so jim bili za petami, kajti vsakdo je vedel prav dobro, da bodo vsi oni, ki bodo zimo preživeli, spomladi in poleti ži-veli v glavnem le od onega, od česar edino tudi živi naš kmet — od pridelkov. Kako naj živita od tega dva, če še eden ne more? V gozdu ni želoda in podobne hrane, zato gredo živali tja, kjer je mogoče kaj dobiti, na njtve.

Krompir smo deloma posadili. Ni bil več kakor nekaj ur v zemlji, ko so ga zvohal prašiči in ga v nočnih urah košček za koščkom izrili in pohrustali. Če se je pa kakšen košček rešil prašičjih zob, smo ga drugi dan zopet zagrebli, škoda le, da bodo ti koščki v zemlji ostali samo do — nadaljnjega. Vrzeli smo mo-rali izpolniti in smo torej na istem mestu že drugič sadili. V tretje gre rado!

Navidezno smešno, je v resnici jako žalostno. Mnogi so od daleč dobili semenski krompir, ga dra plačali, imeli delo in to vse zastoj. Če bo pa ravno sedaj spomladi še kaj ostalo zemlji, no, čas zoričve je še daleč in do tja je še mnogo noči.

S krompirjem torej ni nič. Še manj s ko-ruzo. Žitno seme so v mnogih krajih že jeseni ob setvi pobrali iz zemlje ali pa pozimi več ali manj uničili. Svinjsko krmo čaka isto. Dru-gega pa nimamo.

Če ne sejemo, ni nič. Če sejemo, je maio več k. nič. Od česa moramo živeti? To nas mori že sedaj, ko še ne vemo, kaj porečeta toča in suša.

Čez pol leta odkrit delomor

Slovenjgradec, 26. aprila.

Včeraj v soboto 25. t. m. se je po mestu in okolici razširila vest, da so nekje v Pamečah na-šli v stranišču še dobro ohranjeno truplo novo-rojenčka. O stvari smo zvedeli sledeče: V soboto zjutraj je Hovnik Ivan, najemnik pri Krevhu v Pamečah pri izpraznjevanju domače greznice na-šel med človeškim blatom plod novorojenčka. De-tomora je bila osumljena R. Antonija, sedaj služ-kinja v Slovenjgradu, ki je lani od julija do no-vembra služila v Pamečah. Domači so o najdbi mrtvega trupla v stranišču takoj obvestili oro-žnike v Slovenjgradu, ki so dali truplo očistiti in spraviti v mrtvašnico v Pamečah, kjer se je še isti dan izvršila sodna obdukcija. Dekle, katero

gim vozovi, 7 sodov, preša, slamoreznica, trijer, 2 pluga, 3 brane, večja količina umetnega gnojila, drva, les, seno, slama itd. Uničeno je sploh vse. Nesreča je tem večja, ker niti postopaja niti drugi predmeti niso bili zavarovani.

Nesreča je vzbudila v vasi in okolici splošno sočutje, zlasti radi tega, ker je družina že s prvim požarom bila močno udarjena. Kako je požar na-stal ni znano.

Litija, 28. aprila.

Posestniku Mihi Godcu iz Dolge Noge je v noči na nedeljo pogorela hiša. Vnel se je dim-nik, nakar se je požar razširil na podstrežje, kjer je vpepelil vse lesene gorljive dele. Godcu trpi 40.000 Din škode, zavarovan pa je le za malenkost od 3000 Din.

Sreča v nesreči je bila, da požar ni zajel svi-njaka, oddaljenega 6 korakov od hiše, kakor tudi kašče in hlevov, oddaljenih 14 korakov od hiše. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Senožet in ljudje iz Jevnice, katerim se je posrečilo požar omejiti.

Agrarna reforma naj bo socialna

Nesoglasje med nemškimi ministri — Dr. Schiele brani tarife, dr. Stegerwald ščiti brezposelnike — Vpliv na bodočnost carinske zveze v Avstrijo

Berlin, 28. apr. d. Ze več dni se širijo govorice, da namerava nemški minister za prehrano dr. Schiele odstopiti, ker se nekateri člani nemškega kabineta protijo njegovim radikalnim carinskim tarifam, s katerimi hoče udariti gotove poljedeljske produkte, katere mora Nemčija uvažati iz inozemstva. Prehranjevalni minister sam je na te govorice odgovoril v »Deutsche Tageszeitung«, da je res zagrozil, da hoče podati demisijo, ako bi nemška vlada ne odobrila vsaj njegovih carinskih tarifov na inozemsko surovo maslo, katerega Nemčija v prevelikih količinah uvažuje in zanj plačuje velike vrzeli, ki bi lahko ostale doma na razpolago domačemu gospodarstvu. Nekateri krogi namigavajo, da je dr. Schiele našel tako trdovratno zvezo svoje usode z novimi carinskimi tarifi, ker je hotel na občuten način odgovoriti na inozemske kritike carinske zveze z Avstrijo. Tako piše »Tageszeitung«, da je projektirana carinska zveza hotela povabiti tudi druge države, da se ji priključijo. Ker je pa gotove države brezpogojno odklanjajo, bo morala Nemčija z novo carinsko politiko pokazati, da je tudi ona v stanju škodovati državam, katerim bi lahko koristila, ako bi se ustanovila velika carinska zveza, ki bi bila stalen odjemalec za velike količine žitnih in dru-

gih živilnih pridelkov, če bi smela računati s tem, da bo v isti meri mogla in smela odlagati svojo industrijo na trgih dotičnih držav.

Ta mnenja se zdijo tako neverjetna, da jih bo treba samo iz informativnega stališča beležiti. Mogoče je, da nekateri nemški krogi, ki mislijo bolj politično kot pa gospodarsko, hočejo spraviti dr. Schielejevo carinsko politiko s ponesrečenim načrtom carinske zveze, dobro informirani ljudje pa vedo, da se nesoglasja, vsled katerih hoče prehranjevalni minister odstopiti, čisto naletela in se nahajajo v kabinetu samem. »Germania« poroča v tej zvezi, da je državni minister za delo dr. Stegerwald tudi odločen zapustiti svoje mesto, ako bi dr. Schiele hotel izpeljati svoje nove agrarne carinske tarife. Dr. Stegerwald ima pred očmi velika števila delavskih družin, ki bi se morale odreči najpotrebnejšim življenjskim ugodnostim, ker bi novi carinski načrt vsaj za nekoliko let moral zelo podražiti ravno one živčne pridelke, s katerimi se hranijo delavski sloji. On celo zagovarja, da se carina na te pridelke še zniža, ker se um dozdeva, da je od položaja delavskih mas v Nemčiji odvisna socialna in politična nastanjenost nemške države, kakor tudi njena bodočnost.

Po »Berliner Tageblatt« nasprotuje dr. Schiele

lejevim idejam tudi državni finančni minister dr. Dietrich, ki se boji novih velikanskih izdatkov za racionalizacijo nemškega poljedelstva, kakor tudi težkih posledic, ki bi nastale za 5 milijonov nemških brezposelnih. Z dosedanjimi podporami so si brezposelni mogli kupiti vsaj najpotrebnejša živila. Ako jih bo dr. Schielejev program podražil, kar je neizbežno, podpore ne bodo več zadostovale, nastali bodo socialni nemiri, ali pa bo država primorana brezposelne podpore sorazmerno zvišati in s tem sprejeti nase nova velikanska bremena, ki jih bo v zadnji vrsti morala zopet prenesti na nemškega davkoplačevalca. Tudi zunanje ministrstvo z neveljavnimi očmi opazuje delovanje ministra za prehrano. Nove carine bi utegule motiti soglasje med Nemčijo in med drugimi državami, ter bi pred vsem utegnili spraviti v nevarnost carinski načrt z Avstrijo.

Spričo teh resnih razprtij v kabinetu samem, ki se tičejo načelnih vprašanj nemške gospodarske politike v bodočnosti, so vsi oči obrnjene v državnega kancelarja Brüninga, ki razpolaga danes s silno moralno močjo in bo v stanju upostaviti soglasje v svojem kabinetu, ne da bi s tem škodoval interesom države same.

Glej tudi naš dopis iz Berlina

Poljsko-jugoslovanski kongres

Varšava, 28. aprila. AA. Gospodarski odsek poljsko-jugoslovanskega kongresa v Poznanju je končal svoja dela in sprejel resolucije o turističnem prometu in trgovskih transakcijah. Razen tega je sklenil, naj se izvoli stalen odbor zastopnikov teh držav, da se olajša poljsko-jugoslovanski železniški promet z novimi tarifami, da se turistika s potrebnimi ukrepi pospeši in podobno. Ob koncu so gospodarski odseki poljsko-jugoslovanskega kongresa odpravili prvi del svojega programa. Jugoslovanski delegat generalni konzul Marodić je v svojem govoru naglašal prijateljsko razmerje med Poljsko in Jugoslavijo. Njemu sta se zahvalila podpredsednik poljsko-jugoslovanskega društva Jaroševski in

opat Kneblevski. Trgovska zbornica je delegatom na čast priredila kosilo. Ko so si gostje ogledali mesto, so odpotovali v Gdinjno.

Jugoslovanski letalci v Plzinu

Belgrad, 28. aprila. AA. V Plzinu bo 1. in 3. maja mednarodna letalska tekma, katere se bo udeležila tudi eskadrila naše jugoslovanske aviacije. Jugoslovanski tekmovalci bodo vzleteli jutri z bežanijskega letališča proti Plzinu. Odletela bodo tri letala: eno letalo tipa Moth z motorjem Gibsy, ki ga bo vodil g. Tadija Sondermajer in dve letali tipa Sigir z motorjem Walter z gg. Aleksandrom Mitrovićem in Dragišo Stanisavljevićem.

Jugoslovanski študenti v Franciji

Lepo uspela glasbena akademija

Pariz, 28. aprila. AA. Društvo jugoslovanskih študentov v Parizu je skupno z društvom jugoslovanskih študentov v Parizu priredilo snovi pod pokroviteljstvom rektorja Pinauda v kinu »Majestic« večer jugoslovanske glasbe. Pred začetkom koncerta je imela gđ. Marcela Pinaudova, hči rektorja, predavanje o jugoslovanski glasbi. Pri glasbenem delu je zadel zbor jugoslovanskega študentskega društva nekaj cerkvenih pesni iz Mokranjčeve »Rukoveti«. Mladi goslar Ljubo Spiler je

zaigral jugoslovanske kompozicije Papandopulove, Mirko Pugelja pa več slovenskih kompozicij. Jugoslovanski študentski kvartet Spiler, Ilie, Pugelj in Antoljak so zaigrali slovanski kvartet Stravinskega. Skupina Sokolov je izvajala gimnastične vaje, ki simbolično prikazujejo osvoboditev in združitev Jugoslavije.

Večerni dopoldne je bila svečana spominska slavnost za junake, ki so padli v boju za osvoboditev.

Nedotakljivost poljskih mej

je predpogoj za poljsko-nemško spravo

Izvirne informacije našega dopisnika.

Poznanj, aprila 1931.

V času nemškega razširjanja na Vzhod in sistematične nemške borbe za odcepitev poljskega koridorja ter slovenske bive južne Stajerske se je zbrala v velikonočnih počitnicah v Kölnu ob Reni konferenca, ki je razpravljala o nemško-poljskem sporazumu. Sklenila jo je Zveza nemških katoliških pacifistov. Udeležilo se je te konference 70 delegatov pacifičnih društev iz zapadne Nemčije, med njimi precej duhovnikov.

Prvi je predaval dr. C. Mayr, glavni tajnik Zveze za mednarodni sporazum o temeljnih poljsko-nemške sprave. Pribral je, da ni mogoče govoriti o miru, četudi ni sedaj vojna stanja med Nemčijo in Poljsko. Zanimivo je, da je kot pravičen Nemec dr. C. Mayr priznal in celo dokazoval, da normalna sožitja ne ovirajo takih realni motivi, ampak predvsem psihološki. Nekako logično nadaljevanje tega predavanja so bila izvajanja Poljaka dr. Dembinskega iz Poznanja, ki že delj časa polje od enega zahodnonemškega mesta do drugega in predava o možnosti in pogojih nemško-poljske sprave. Prof. dr. Dembinski je objasnili, kako sodijo v Poljski o takih vprašanjih kakor so Slezija, Pomorjansko in narodne manjšine. Dokazoval je s številnimi, narodnostnimi, zgodovinskimi in gospodarskimi razlogi, zakaj stoji Poljski tako čvrsto na stališču versake mirovne pogodbe in zakaj se sploh ne morejo spuščati v razgovor o poljskem koridorju. Za Poljsko namreč sploh ne more biti vprašanja koridorja, ker je koridor najbolj bistven del poljske neodvisnosti.

Še večjo pozornost je vzbudil dr. Kaczmarek, Poljak iz Berlina, s svojim predavanjem o položaju poljske narodne manjšine v Nemčiji. V zelo fini in taktični obliki je predložil gorostasne stvari iz življenja poljske narodne manjšine, ki nima nikakih pravic, čeravno jim jih garantira 113. člen nemške ustave. Poudarjal je, kako je poljska narodna manjšina kljub vsemu zatiranju lojalna na pram Nemčiji. S svojimi pritožbami ne gre pred mednarodni forum, ampak si skuša priboriti svoje pravice znotraj mej Nemčije.

V razpravo so posegali tudi delegati, ki večinoma niso imeli niti pojma o tem, kako se postopa s poljsko manjšino. Vse je preslajala dobra volja, da pride do iskrenega sporazuma in vsi so se strinjali v tem, da je nedotakljivost poljskih mej predpogoj sporazuma med Nemci in Poljski.

Kdor veruje v moč ideje, ne bo poudarjal teh in podobnih konferenc. Priznati pa moramo, da taka neznatno število nemških pacifistov ogromno delo, če hočejo s svojimi idejami pravičnosti do sosednih slovanskih narodov prekvitati že večino nemških prepričanih katolikov, a kaj šele bo treba storiti, preden bodo mogli presiliti večino svojega naroda. Nazorito nam kažejo te težave že številke iz šolskih razmer.

Nemška narodna manjšina v Poljski šteje 884.000 duš in ima 777 osnovnih nemških šol in 36 srednjih, torej skupaj 813 nemških šol. Od njih jih 535 vzdržuje poljska vlada, v nekaterih krajih celo tam, kjer po mednarodnih obveznostih ni dolžna. Tako obiskuje 72 odstotkov nemških otrok v Poljski nemške šole.

Cisto drugačen pa je položaj v Nemčiji, kjer je 1.300.000 Poljakov. Ta skoraj dvakrat večja poljska narodna manjšina pa ima samo 28 poljskih manjšinskih šol, ki jih vzdržuje nemška vlada in za silo tolerirajo Nemci tudi 58 zasebnih osnovnih

šol, a poljske srednje šole ni niti ene. Poljske šole obiskuje komaj dva odstotka šolobvezne poljske dece.

Ze iz teh suhih podatkov je jasno, da je poljsko-nemška sprava odvisna predvsem od Nemcev in od popolnega preloma v nemški miselnosti, ki hodi v glavnem še vedno po predvojnih poteh. To dejstvo mora dati misliti tudi nam, zlasti ker nam skušajo Nemci priti za hrbet s tem, da organizirajo propagando in jugoslovansko-nemška društva v Srbiji.

Malinov upa

Sofija, 28. aprila. AA. Malinov je po sklepu glavnega odbora svoje stranke obiskal Ljapčeva, da se informira, pod kakimi pogoji bi Demokratičski zbor stopil v njegovo vlado. Novinarjem je Malinov izjavil, da je tudi njegov mandat omejen, kakor prejšnji. Misli, da ne bi imel prav, če bi odbil mandat. Kakor trdijo, je Ljapčev pripravljen stopiti v vlado pod gotovimi pogoji.

Sofija, 28. aprila. AA. Bolgarska agencija poroča, da je v cilju sestave nove vlade Malinov obiskal Ljapčeva. Demokratičski zbor je pripravljen pod gotovimi pogoji stopiti v novo vlado. Ljapčev je vzel na znanje protipredloge Malinova, glede katerih bo odgovoril še tekom današnjega dne. Mandat Malinova ugasne jutri zjutraj.

Silna eksplozija v Nemčiji

Magdeburg, 28. apr. kk. V največji tovarni za izdelovanje praška »Zacherline« v Magdeburgu je bila danes velika eksplozija, ki je zahtevala devet človeških žrtve. Nezgodna se je pripetila v drugem nadstropju, v katerem se je izdeloval prašek za pokončevanje mrčesa. Takoj po eksploziji so bruhnil plameni iz hiše, ki je pogorela. Slučajno ni bilo prisotnih sedem delavk in poslovođa, sicer bi bilo smrtnih žrtve še enkrat večje. Zgorelo je osem žensk in en moški, skoraj sami mladi ljudje, ki so ožgani, tako da jih ni spoznati. Poslopje je skoraj popolnoma zgorelo. Gasilec se je posrečilo samo, da se ogenj ni razširil na sosedna poslopja.

Belgrajske vesti

Belgrad, 28. aprila. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Nikola Precca je izdal pravilnik o izpremembah in dopolnitvah k pravilniku o zdravilih. Nove spremembe se tičejo največ gotovih zdravil.

Belgrad, 28. aprila. Z. Danes dopoldne sta odšla iz Zagreba angleška letalca Balfour in Green, ki sta prišla v Zagreb radi ureditve vprašanja o sedelovanju na zagrebem mitingu, ki bo skupno z aeronavtično razstavo.

Belgrad, 28. aprila. Z. Sledeča konferenca srednjeevropskih držav bo 24. avgusta t. l. v Sofiji.

Belgrad, 28. aprila. AA. Za stalnega člana permanentnega odbora za proučevanje gospodarskih vprašanj vzhodne in srednje Evrope je odrejen kot predstavnik kraljevine Jugoslavije Milivoj Piša, za namestnika pa Velimir Stojković in dr. Juraj Tomić.

Pismo iz Nemčije

Berlin, aprila 1931.

V naslednjem vam pošiljam nekaj podatkov o agrarni reformi v Nemčiji, ki bo v veliki meri vplivala na razvoj avstro-nemške carinske zveze in na bodoče odnose med to skupino in med sedanjimi državami. Iz statističnih podatkov sledi, da je morala Nemčija tekom 1930 kupiti v inozemstvu za 3 milijarde mark živeža. Isto vsto je Nemčija plačala tudi inozemstvu za reparacije. To so številke, ki jih mora vsak objektivni kritik nemškega gospodarskega položaja poznati, če hoče pravilno presojati novi kurz nemške trgovinske politike. Poleg tega pa se ne sme zgrebiti iz vida, da mora Nemčija preživeti še 5 milijonov brezposelnih, to je z otroci vred skoroda eno četrtino vsega svojega prebivalstva. Iz tega sledi, da mora nemško gospodarstvo biti bolj kod kjerkoli drugod usmerjeno na veliko varčnost.

Zato so si nemški gospodarstveniki tudi stavili nalogo, olajšati bremena s tem, da se zniža ona vsta, katero mora Nemčija plačevati vsakoleno inozemstvu za živež. To se lahko doseže na dva načina: z omejitvijo uvoza in s povzemanjem lastne produkcije. Nemška vlada si je ta program osvojila in se postavila na stališče, da mora čim več izvažati in čim manj kupiti od inozemstva. Agrarna reforma, katero izpeljuje Schiele, proti kateri se dvigajo razni protestni glasovi tudi iz tujine, spada po svoji osnovi v varčevalni program nemške vlade. Sicer pa ta politika ni nova, ker je že od leta 1924 bivši ameriški agent za reparacije Gilbert v svojih letnih poročilih vedno zahteval, da mora Nemčija svoj uvoz omejiti na najmanjše in svoj izvoz zvišati, kolikor je sploh mogoče. Nadalje je tudi Youngov načrt izvenel v isti nasvet, da naj Nemčija z neusmiljenim varčevanjem uredi svoje narodno gospodarstvo.

Agrarni načrt Brüningovega kabineta, spada torej v okvir nove nemške gospodarske politike in je brez dvoma najpopolnejši poizkus uvesti načela racionalizacije v poljedelstvo, kar jih pozna zgodovina gospodarstva sploh. Poljedelska produkcija se bo razširila in bo izločila pridelovanje izdelkov, ki se ne rentirajo. Možnosti so raznovrstne in mnoge. Lani recimo, je Nemčija kupila samo surovega masla za 377 milijonov mark, za jajca je dala 285 milijonov, za sir 89 milijonov, za razne mesnine pa 233 milijonov. Vse te pridelke je morala Nemčija kupiti zunan, ker način domačega pridelovanja ni bil zmogel kriti potrebe ljudstva. Novi načrt predvideva pred vsem povzemanje domače produkcije vseh zgoraj navedenih pridelkov. Nadalje bo Nemčija po svojem novem agrarnem načrtu polpirala pridelovanje pšenice, ječmena in stročnic. Minister Schiele si bo prizadeval posebno izboljšati kvaliteto goveje živine in perutnine. V to svrhu je carinska zaščita zaenkrat edino orožje, ki je na razpolago. Stroga izvedba celokupnega načrta predvideva torej zvišanje carin na zgoraj imenovanih pridelkih, ter uvedbo vojnega režima, ko je ljudstvo bilo naravnost prisiljeno se posluževati gotovih domačih izdelkov. Neko nasilje v tem pogledu ni neizbežno, vendar ga nemški narod ne bo toliko čutil, saj so vse politične stranke vključivši socialdemokrate, z načrtom v popolnem soglasju.

Posledica teh prizadevanj, kojih nujnost nalaga gospodarski položaj Nemčije, bo ta, da bo nemški trg odselej odbijal gotove, dosedaj dobrodošle inozemske pridelke in da bo inozemstvo moralo računati tudi z pojačeno konkurenco nemških industrijskih pridelkov. Dr. Schiele se je enkrat izrazil, da Nemčija le težko plačuje reparacije, če pa inozemstvo noče uvideti potrebe, da Nemčiji odzame reparacijska bremena, potem naj pa tudi Nemčiji pomaga plačevati te davatve. Iz tega bi sledilo, da hoče Nemčija namenoma in demonstrativno dokazati, da se ji morajo dati sredstva za odplačevanje vojnih dolgov, če tudi bi to utegnlo neugodno vplivati na nemške trgovinske zveze z inozemstvom.

Dr. W...r.

Priobčujemo ta zelo zanimiv dopis, ki podaja jasno sliko o nemški gospodarski politiki. Vendar se nam pa zdi, da se nujnost nemške agrarne reforme ne ujema popolnoma z gospodarsko nujnostjo avstro-nemške carinske zveze, ki bi nemškemu poljedelstvu ne nudila nikake pomoči. Nadalje opažamo, da Nemčija, torej vsa zasnovana avstro-nemška carinska unija, namerava še dvigniti carine na inozemska živila, to je tudi na žito. Kar to so se mogli torej najti krogi, ki so zagovarjali koristnost te carinske zveze posebno z ozirom na vzhodnoevropske agrarne države, kajti ali je nemški agrarni program nujen, ali pa ni. Če je prvo, potem so carinske ugodnosti na korist nekaterim vzhodnim državam nedovoljene, če je drugo, potem kakšen namen hoče Nemčija doseči z agrarno reformo in kako je povezati z carinsko unijo.

Vladna kriza v ČSR

Nečaske stranke zahtevajo avstro-nemško zvezo

Praga, 28. apr. kk. V zunanjem odboru poslanske zbornice se je začela danes debata o dr. Beneševem ekspoziju. Govorniki nečaske stranke, med njimi tudi nemški vladni stranke, so izjavili, da se ne morejo identificirati z Beneševimi izjavami. Tako je izjavil nemški socialni demokrat Pohl: S poti, ki jih je pokazal dr. Beneš, se ne moremo povsem strinjati. Ne moremo pristati na nadaljevanje dosedanje politike, četudi smo v vladi. Ne strinjamo se s političnim delom ekspozicije, in s posledice, ki izhaja iz tega, da ostane dr. Beneš dalje na tleh mirovnih pogodb. — Zastopnik madjarskih strank dr. Szüllö je češkoslovaško označil kot del verige, ki jo je položila Francija okoli zopet vstajajoče Nemčije. — Govornik češke ljudske stranke je izjavil, da stranka jemlje ekspozice na znanje, posebno oni del ekspozicije, da se češkoslovaška iz narodnih in državnih vzrokov ne more pridružiti carinski uniji. — Debatu se bo jutri nadaljevala in bo dr. Beneš odgovarjal na posamezne ugovore.

Praga, 28. apr. kk. Ze dalj časa krožijo govorice, da namerava ministrski predsednik Udržal demisionirati. Danes so se te govorice še ojačile, ko so bili v dveh senatovih odborih v razpravi o zakonu za čestni fond in davek na mineralno olje odklonjeni v lojsem glasovanju izpreminjevalni predlogi čeških in nemških agrarcev, katerim pripada tudi Udržal. Zastopniki agrarcev so zato demonstrativno zapustili sejo. Ti izpreminjevalni predlogi agrarcev se protijo vladnemu načrtu za kono. Ker se je torej agrarna stranka postavila proti lastnemu ministrskemu predsedniku, se smatra, da bo Udržal izvajal posledice, posebno ker tudi njegovo zdravje ni prav dobro. Govori se, da bi postal njegov naslednik dosednji vojni minister Viskovsky.

Konferenca Male antante

Bukarešta, 28. apr. Z. V ponedeljek se prične v Sinaji politična konferenca Male antante, ki bo v glavnem razpravljala o nemško-avstrijski carinski uniji. Trdi se, da bo dr. Beneš sporočil na konferenci pozitivne predloge, ki se krijejo z njegovimi poslednjimi izjavami. Razpravljali bodo tudi o zadržanju Male antante proti sovjetskemu dumpingu. Inicijativo za to vprašanje prevzame romunska delegacija. Dr. Beneš bo, kakor na vsaki konferenci Male antante, tudi sedaj zavzel stališče za sporazum s Sovjetsko unijo.

Kongres Male antante tiska

Bukarešta, 28. aprila. AA. Kakor poroča: Novinarji, ki so tukaj zastopali na kongresu Male antante tiska, so večer položili vence na grob neznanega junaka. V imenu jugoslovanskih novinarjev je govoril direktor Zivančević, v imenu češkoslovaških pa urednik Svihovski. Danes v torek sprejme novinarje predsednik vlade prof. Jorga, v sredo pa nj. vel. kraj Karol.

Gonja proti Briandu

Pariz, 28. apr. kk. Franklin-Bouillon je že začel napadati kandidaturu Brianda za mesto državnega predsednika. Sidelal je zborovanje častnikarjev, katerim je izjavil, da smatra za izključeno, da bi mogel imeti Briand žalosten pogum, postaviti svojo kandidaturu za državnega predsednika. Skandal bi bilo misliti, da bi se mogel politik Anschlusas naseliti v Elizeju. Sicer pa je Briand v senatu obljubil Doumerju, da ne bo oviral njegove kandidature. Tudi je Doumer odločen, da vztraja pri svoji kandidaturi do zadnjega, in zato mora sedaj Briand besedo držati.

Novice iz Spanije

Madrid, 28. apr. AA. Vojno ministrstvo je pozvalo večje število oficirjev, naj pdaajo ostavke ali pa naj preidejo v rezervo, ker je vlada sklenila, da zniža vojsko.

Barcelona, 28. apr. AA. Olimpijski mednarodni odbor je sprejel ponudbo Kanade, da se naj vrše olimpijske igre leta 1940. v Kanadi. Nadalje bo odbor leta 1934. proslavil v Atenah 40 letnico, odkar se ponovno prirejajo olimpijske igre.

Naselitev franc. kolonij

Pariz, 28. aprila. kk. V »Petit Journal« je kolonialni minister Renauld objavil intervju o zanimivih poskusih narodnopolitičnega naseljevanja v kolonijah. Preselili hoče namreč azijske delavce v centralno Afriko in Guayano. Več sto indokitajskih kulijev je že naselil ob Nigru. Izkazalo se je, da je njihova delovna storilnost mnogo večja kakor tamkajšnjih domačinov. V kratkem hoče kolonizirati indokitajske kaznjence iz Guayane v novem upravnem distriktu Inini. Če se ta poskus posreči, bo francoska kolonialna politika sploh skrbela za boljše razdelitev delovnih sil v kolonijah.

Pametna odredba v Romuniji

Bukarešta, 28. apr. kk. Ministrski predsednik Jorga je odredil, da uradnice prosvetnega ministrstva v bodoče ne smejo več prihajati v urad v svili ali našminkane.

Občni zbor gremija trgovcev v Ljubljani

Novi odbor

Ljubljana, 28. aprila

Nocoj se je vršil redni občni zbor Gremija trgovcev, katerega je vodil gremijski načelnik g. Ivan Gregore. Na tem občenem zboru so se vršile tudi volitve predsednika, dveh podpredsednikov, ostalega načelnika, razsodišč, delegatov za občni zbor Zveze in šolskega odbora, ker je potekla funkcija doba (ki traja tri leta) dosedanjega odbora. Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni: za načelnika dosedanj načelnik g. Gregore, za podnačelnika gg. Vidmar Stane in Smerkolj Albin, v odbor pa so bili izvoljeni: Jos. J. Kavčič, K. Soss, Jos. Bahovec, Fr. Pogačnik, V. Meden, P. Fabiani, Iv. Bahovec, V. Breznik, Fr. Pavlin, J. Krek, ink. Kobi, A. Verbič.

V šolski odbor pa so bili izvoljeni: Jos. J. Kavčič, I. Gregore, A. Smerkolj, P. Fabiani, Fr. Pavlin, St. Vidmar in A. Verbič.

Za preglednika računov sta bila izvoljena Jurij Verovšek in Avg. Volk. Pri slučajnostih sta se oglašila predsednik Zbornice za TOI g. Ivan Jelanič ml. in podprednik Zveze trg. gremija Jos. J. Kavčič, ki sta opozorila na nekatere aktualne probleme našega trgovanja.

Dnevna kronika

Koledar

Sreda, 29. aprila: Peter, mincevec; Robert, opat

Osebnosti

— **Iz vojaške službe.** Po službeni potrebi so bili med drugimi odrejeni za poveljnika 65. čete obmejne trupe pih. kap. I. razr. Lovro Trejo; za vodnika 62. čete obmejne trupe topniški poročnik Milutin Jveta; za upravnika materiala moravškega intendantskega skladišča intendantski podporočnik Anton Troha; za kapelnika godbe 50. pešpolka višji voj. kapelnik IV. razr. Ferdo Hercog; na službo v mornariški poveljstvo k rekrutnemu batalionu poročnik fregate Boris Vilfan, Ivo Kekman, Josip Saksida in Bogdan Božić ter poročniki korvete Avgust Grošelj, Gvidon Voh in Pavel Zupan.

— **Urugvajska republika** je imenovala za svojega častnega podkonzula na Sušaku g. A. Ivanoviča. Naša vlada je novemu podkonzulu izdala eksekutur.

Ostale vesti

— **Fuzija v slovenskem časopisu.** V nedeljo smo pod tem naslovom z vsa rezervno pričeli informacije o nameravani združitvi »Jutra« in »Jugoslavana«. Na naše informacije sta oba lista večeraj odgovorila z demantiji. »Jugoslavan« v demantiji pravi med drugim takole: »Od vsega početka »Jugoslavana« so se stalno širile tudi najraznovrstnejše govorice o njem, seveda zlonamerne v prvi vrsti... Obi ajno so bile vesti precej nekonkretno... Izjemo pa je naredil »Slovenec« in objavil vest o fuziji »Jugoslavana« in »Jutra«, ker da so se tako že dogovorili lastniki obeh listov. »Slovenec« prinaša te informacije z vsa rezervno. Ta dostavek je bil potreben, ker se med lastniki »Jutra« in »Jugoslavana« sploh niso vodila nobena pogajanja. — »Jutro« demantija je pa daljši, ne pove pa prav nič več. Tudi »Jutro« pravi: »Za odkar izhaja »Jutro« in tako dalje: zaupanje naročnikov, močna pozicija, neodviren list za vsako ceno tudi v bodoče. »Za iz tega razloga ne bi bilo mogoče razpravljati o kaki fuziji z »Jugoslavanom«, ki je, kakor znano, poloficijozen list... »Program »Jutra« je znan: okrepitev državne in nacionalne misli. Za ta program bo »Jutro« delalo tudi naprej in podpiralo vsako akcijo, ki stremlji za strnitvijo vseh konstruktivnih in resnično narodnih sil v Sloveniji in v vsej državi.« — Tako sta torej demantiji »Jutra« in »Jugoslavana«. — Kdo ima prav, naš informator (ki nam je že naprej napovedal demantije) ali »Jutro« in »Jugoslavan«, bo pokazala bližnja bodočnost. Sicer pa želimo »Jugoslavanu« mnogo let izhajanja, »Jutru« pa trajno vsestransko neodvisnost.

— **Uradne ure pri sodiščih v Ljubljani** so od 1. maja do 30. septembra t. l. ob delavnikih od 7.30 do 12.30 in od 16 do 18, ob sobotah od 7.30 do 13.30, a ob nedeljah in praznikih od 9 do 11.

— **Protituberkulozni dnevi.** Od 2. do 6. maja letos se pričajo po vsej državi protituberkulozni dnevi, ki imajo namen propagande, higienskega pouka o čuvanju pred jetiko in zbiranja sredstev za protituberkulozne akcije. Na področju dravske banovine se bodo ob teh dneh vršila po nalogu Kr. banove uprave poučna predavanja potom okrajnih sanitarnih referentov. Vse šole bodo ob teh dneh posvečile nekaj ur pouka, kako se je varovati pred tuberkulozo. Predavanja bodo priredili tudi zdravniki socialnega zavarovanja. Osrednja protituberkulozna liga je za te dneve izdala posebne propagandne koleke. Vabimo vsa javnost, da kupuje te kolke in tako pomaga pri zbiranju sredstev za protituberkulozno gibanje. Z nakupom teh kolkov bo vsak lahko sodeloval aktivno v boju proti jetiki. — **Osrednja protituberkulozna liga.**

— **Važno za lastnike italijanskih triptikov.** Avtomobilski klub opozarja tem potom lastnike italijanskih triptikov, da pazijo pri povratku iz Italije, da jim italijanske carinske oblasti ne zaključijo triptike, ako to sami izrečno ne žele. V zadnjem času se ponovno dogaja, da posamezni organi italijanskih carinskih oblasti iz nepoznanega razlogov zaključujejo se veljavne triptike, to celo proti izrečni želji lastnikov, s čimer utrpel slednji škodo, ker so primorani nabaviti si nove triptike. Obenem so prijatelji naprošeni, da take slučajne neumnosti javijo tajništvo Avtokluba v Ljubljani, Kongresni trg 1, I. nadst.

— **Radovljisko učiteljsko društvo** zboruje v soboto 9. maja, ne pa 2. maja, ob 10 na Jesenicah z že objavljenim dnevnim redom.

— **Požig iz Sladke gore** poročajo: V soboto zjutraj ob 3. uri se nenadoma prestrašila velika svetloba. Hladobna roka je zažgala gospodarsko poslopje bivečega posestnika Habjanca. Poslopje je bilo še v zelo dobrem stanju in je obsegalo pod, kozolec in hlev, ki pa so bili k sreči prazni. K sreči je bilo čisto mirno vreme, ako bi bil veter, bi bila lahka zgorela vsa Arziška vas.

— **Pogreša se od 8. t. m. božastji** podvržen Alojzij Jošt iz Dramelj pri Celju. Odšel je bos od doma, ima znamenje opeklene na licu in rokah. Nekoliko sapa. Njegova mati prosi, naj bi jo obvestil, ako kdo ve, kaj je z njim. Naslov: Marija Jošt, Dobje v Dramljah.

— **Pod kolesi tovornega avtomobila.** V bližini vasi Platernica pri Novi Gradici se je te dni petletni delavec Slavko Janoš s tovornim avtomobilom. Med vožnjo pa je na nepojasn način padel pod kolesa avtomobila, ki so mu zmečala obe nogi. Dobil je težke poškodbe, radi katerih je nekaj dni pozneje umrl v bolnišnici.

— **Služba cestarja.** Kr. banška uprava razpisuje na osnovi § 31. zakona o banški upravi v območju okrajnega cestnega odbora v Radovljici službeno mesto banovinskega cestarja, in sicer: za cestno prago od km 6.815 do km 10.450 na banovinski cesti Javornik—Retica—Zagorice in za prago od km 0.000 do km 1.823 na banovinski cesti Bled—Zasip. Prosjci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2 uredbe o službenih razmerjih državnih cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastno-ročno pisane in s kolkom za 5 Din kolkovane prošnje, opremljene s pravnimi in zadostno kolkovanimi prilogami (trojini in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko spričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, navrstveno spričevalo, potrdilo pristojnega oblastva, da niso bili obsojeni zbog kaznivih dejanj iz koristilubja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti je vložiti najkasneje do 15. maja 1931 pri okrajnem cestnem odboru v Radovljici.

— **Krst treh novih jugoslovanskih parnikov.** V nedeljo se je vršil v sušaki luki slovesen krst treh novih jugoslovanskih parnikov Jadranske plovidbe. Krščeni so bili »Prestolonaslednik Peter«, »Bakar« in »Rab«. Nj. Vel. kralja je zastopal pri slovesnostih brigadni general Milan Pošić. Po krstu so nastopili vsi trije parniki svoje prvo potovanje. »Rab« je odpeljal na Rab, »Bakar« na Bakar, kjer so mu izročili tamkajšnji mestni očetje kot darilo svilen zastavo. »Prestolonaslednik Peter« pa je najprej odpeljal goste na Rab in potem na Bakar.

odkoder se je zvečer z gosti vrnil na Sušak.

— **4letno deklico ugrabili cigani.** Iz Sarajeva poročajo, da so 4letno dekletce Muniro Rizvanbegović ugrabili cigani.

— **Na dosmrtno ječo obsojen morilec.** Pred velikim senatom zagrebskega sodišča se je predvčerajšnjim vršila razprava proti 43letnemu konjskemu trenerju Ivanu Šunevcu, ki je umoril služkinjo Marijo Čelotiga. Obtoženec je svoje dejanje v polni meri priznal, dejal pa je, da ni imel namena umoriti svoje bivše neveste. Bil je le jesen nanjo, ker ji je dal spraviti 85.000 Din svojega denarja, ki pa ga je ona zapravljala z drugimi muškimi. Ko je 15. februarja tega leta zahteval od nje denar nazaj, mu ga ni hotela dati, na kar jo je dvakrat sunil z nožem v glavo, radi česar je nekaj dni pozneje v bolnišnici umrla. Sodišče ga je spoznalo krivim in ga obsodilo na dosmrtno ječo in trajno izubo vseh častnih pravic.

— **Hajduk Medić se sreča z materjo.** Iz Sibeni poročajo: V ponedeljek se je tu nadaljevala razprava proti hajduku Todoru Mediću. V začetku je sodišče razpravljalo o nekem požaru, ki ga je podtaknil Medić. Nato je predsednik sodišča odredil, naj pripeljejo v dvorano Medićevo mater Štefanijo. Nesrečna žena je stopila v dvorano, oblečena v staro raztrgano kmečko obleko z belim robcem na glavi. Ko jo je Medić opazil, se je dvignil s klopi, stopil k njej, jo objel in poljubil. Uboga žena, ki je radi svojega sina pretrpela najsstrašnejšo tragedijo matere, mu je vrnila poljub in bruhnila v jok. Medić je nato šel nazaj v svojo klop in obrnil glavo proč. Nesrečna žena pa je stopila k predsedniku in dejala, da ne bo pričala. Ko je šla ven, ni imela več toliko moči, ki bi se enkrat pogledala svojega sina. Še ko je bila na hodniku, se je še vedno slisal v sodno dvorano njen pretresljiv jok. Nato je sodišče začelo razpravljati o umoru orožnika Zekića, ki ga je tudi zakrivil Medić.

— **Pobegli kaznjencev počenja nove zločine.** Lansko leto je pobegnil iz zaporu v Belovaru zločinec Ivan Benšćak. Te dni se je nenadoma pojavil v neki vasi v bližini Križevcev. Vdril je v hišo Mare Giurčin, kjer je našel na njeno 10letno hčerko. Benšćak je navadil nanjo z nožem, nato pa se na mater, ki je na hčerke klice prihajala v sobo. Začel jo je z nožem držal tolči po prsih in zahteval od nje, naj mu izroči ves denar. Kmetica mu je izročila zadnjih 20 dinarjev, ki jih je imela. Nato jo je privezal z vrvo na posteljo in izginil. Toda že naslednjega dne so ga prijeli in se bo te dni zagovarjal pred sodiščem.

— **Mladina! Krasen album-krajevstvo** živali v barvah dobite v zameno ako nam pošljete 100 slik, ki se nahajajo v vseh tablicah naše priznane mlečne čokolade Mirim. — Album je deci v posk in razvedrilo, ker vsebuje razen lepih slik še natančen popis živali. Le hitro na delo.

Maribor

□ Po kartaginskih cekinih povprašujejo in Tegetthofovi sablj. Potejavčina s kartaginskimi cekini, ki so ji nasledili nekateri listi, je prodrla preko inozemskih listov tudi preko meja naše države. Potejavčinarji se menda niso zavedali, kakšen uspeh bodo želi s skrivnostnimi cekini, ki naj bi se bili našli ob priliki podiranja Tegetthofove rojstne hiše. Sedaj se oglašajo iz Düsseldorfa neki Pavel Störing, ki piše mariborski mestni občini, daje njegova žena Leopoldina, roj. Morwitzer, vnučinja pokojnega admirala Tegetthofa, radi česar proglašajo najdene zlatnike, ki izhajajo brez dvoma iz zbirke pokojnega admirala, ter njegovo sabljo za svojo oziroma svoje soproge last. Omenjeni Störing je o tej svoji vlogi obvestil že nemško zunanje ministrstvo in jugoslovansko pristojno ministrstvo ter je navedeno »dediščinsko« zadevo predal nekemu düsseldorfskemu odvetojniku. Šmen-tane časnika reče »reče«.

□ **Smrtna kosa.** Umrl je Ivan Gorup, trgovaški zastopnik, star 60 let, Korosčeva 34. Pogreb bo danes ob pol 16 iz mrtnišnice na mestno pokopališče. — V Krvavini 220 pa je umrla v starosti 73 let posestnica Terezija Zdošek. Pogreb bo danes ob triletni na 17 iz mestne mrtnišnice na mestno pokopališče v Pobrežju. Rajnikoma blag sponin, žalujočim naše sožalje!

□ **Kolo v avtomobilu.** 35letni vinčar Franc Štuhac se je v nedeljo vračal domov v Murščak. Na nekem ovinku je zavozil v avtomobil, ki je prihajal iz avstrijske strani. Avto je vrgel kolesarja čez cestni jarek in je Štuhac oblezel v nezvesti ter zadobil občutne poškodbe na glavi in desni nogi. Prepeljali so ga v mariborsko splošno bolnišnico. Za avtomobiliste ne duha ne sluha.

□ **Najmodernejša strelišča** bo zgradila mariborska oblastna strelska družina na ozemlju baronov Twickelshov pri Treh ribnikih. Omenjena družina, ki prične v nedeljo svojo letošnjo sezono na radvanjskem strelišču na slovesen način ter ob udeležbi zastopnikov tudi podelitvskih strelskih družin, kaže izredno delavnost, kar je predvsem zaslug predsednika polkovnika Putnikovića ter njegovih marljivih sodelavcev. Tudi se pripravila ustanovitev novih strelskih društev v mariborski okolici, Slov. Goricah, Dravski dolini in Ptujskem polju.

□ **Največja kolesarska prireditel v naši državi.** V nedeljo pridejo v Maribor znani kolesarji dirkači iz cele države, pa tudi iz sosednje Avstrije k veliki kolesarski dirki, ki pojde na 300 kilometrski progi okoli Pohorja. Do 80 dirkačev bo pomerilo svoje moči v približno 7urni dirki. Start na Vodnikovem trgu, cilj pa na Tezmem pri vodovodu. Omenjeno kolesarsko prireditev, ki je največja te vrste v naši državi in ki naj bo nekakšna prikazniška za olimpijado, priredi mariborska kolesarska podveza.

□ **Na podstrešje je šel ter se ponesrečil.** 32letni železničar Josip Žornal iz Spodnjega Radvanja je šel na podstrešje, da si nekaj počuje. Pri tem je padel z lestve in si strl levo nogo. Zdravilo ga v mariborski bolnišnici.

□ **Gori, gori, gorelo še bo.** Tako je vpil v bližnjem gozdu 24letni Jaka Petek iz Ključarcev pri Ormožu, ko je zažgal iz masčevanja hišo posestniku Josipu Kukovcu v mesecu januarju 1931, ker so ga na neki gostiji fantje oklofotali. Pa je šel in se masčeval s požigom. Včeraj se je zagovarjal pred malim senatom. Ljudje ga imajo za slaboumnega. Njegova mati pa pravi, da se mu včasih sicer res malo meša, da pa večinoma simulira. posebno če je to njemu v prid, ter da je najbrže zažgal iz hudobije. Obtoženec je bil obsojen na eno leto in 6 mesecev robožnje ter 3letno izgubo častnih pravic in povračilo Kukovcu v znesku 15.000 dinarjev.

□ **Nezgoda 2 bratov pri igri.** Včeraj zjutraj sta se igrala brata gozdarskega delavca Črnašarja na Smrečini in je 10letni bratec Franc tako neuprevidno zamahnil s sekuro, da je odseknil svojemu 2letnemu bratcu sredino na levi roki, ostale prste pa močno ranil 2letnega Stanka so morali prepeljati v sološno bolnišnico.

Lepote Jugoslavije:

njeni bogati
gozdi...
njene visoke
planine...
in zobje njenih
prebivalcev.

Lepote Jugoslavije so poznane po celem svetu. Tudi Jugoslovani znajo ceniti vrednost lepote. Tako neguje stotisočero Jugoslovani svoje zobé s Sargovim Kalodontom. Blagodejna pena Sargovega Kalodonta polepšuje in varuje zobé in usta. Po uporabi Sargovega Kalodonta dobi dih svež in zdrav vonj.

SARGOV

KALODONT

ohranjuje zdravje in lepoto zob.

Razprava proti vrhpoljskim atentatorjem

Belgrad, 28. apr. I. Danes se je pred državnim sodiščem za zaščito države pričela obravnava proti obtožencem za poskušene atentate na objekte pri Vrhpolju, ki služijo javnemu prometu. Pred državnim sodiščem so danes stali Mijo Seletković iz Andrijeva pri Brodu, Andrej Tilman iz Djakovca, Herman Anton iz Djakovca, Ružkan Ivan, Dimitrović Ignac, dr. Anton Crvić, Kirchmajer Mijo, Devčić Drago, Garavice Franjo, dr. Željko Klemanc, Anton Budrovec, Luka Stjević, Mikić Simon in Franjo Čanić. Vseh obtožencev je 15. Sodni zbor je bil sestavljen takole: predsednik sodišča dr. Ljubomir Arnarić, sodniki dr. Branko Duboković, Branko Stamenković, dr. Vučić Budimir, Milorad Kurtović, Milorad Petrović in Svetozar Vukajlović, zapisnikar je bil Crnjaković.

Kot glavnega obtoženca obtožuje državni tožilec Djardov v smislu § 22. zakona o zaščiti države, Seletkovića Mijo med drugim zato, ker je položil na železniško progo med postajama Strižvojnja-Vrhpolje in Mihanovcem v noči od 21. na 22. aprila lanskega leta peklenški stroj, ki bi moral v času prihoda brzovlaka eksplodirati, stroj pa ni funkcioniral. Pregrabil se je, ker je hotel porušiti javno napravo, ki služi državnemu prometu. Da je v l. 1929. in 1930. v stanovanju v Andrijevu zbiral in prikrival različno orožje in municijo za izvršitev atentatov na državne objekte in osebe. Da je meseca junija in julija 1930, ko se je nahajal v inozemstvu, podpiral Antona Hermana, Andreja Tilmana, Aleksandra Grossa in Ivana Ruškana ter jim dajal orožje in eksploziv. Da je meseca junija in julija 1930, ko se je nahajal v inozemstvu, predal istim potom bratov Ignaca in Ivana Munitrovića več delovnih časopisov in letakov z naročilom, da ta material prenesejo v Jugoslavijo in da ga razpokaajo. — Andreja Tilmana obtožuje državni tožilec, da je koncem meseca marca ali v aprilu 1930 v Pečuhu v družbi s pokojnim Ivanom Bošnjakovičem sprejel od dr. Ante Pavelića, bivšega odvetnika, okrog 5 kg eksploziva in tri revolverje, in vse to prenesel v našo državo, nato pa da je koncem meseca junija 1930 sprejel od Hermana okrog 5 kg eksploziva, katerega je ta dobil od Mije Seletkovića, in da je tudi ta eksploziv prinesel v državo z namenom, da v naši državi ruši javne objekte. Potem da je nekoga dne v mesecu juniju 1930 sprejel od Seletkovića v Pečuhu večjo količino časopisov in letakov, ki so bili zabranjeni, in jih razširil v naši državi. — Hermana Antona, rojenega v Djakovu, obtožuje državni tožilec, da je v juniju 1930 prejel od Seletkovića v Pečuhu 5 kg eksploziva in revolver ter vse to prenesel v našo državo z naročilom, da poruši gotove objekte. — Ruškana Ivana obtožuje, da je meseca julija 1930 potom bratov Ignacija in Ivana Munitrovića sprejel v Madjarski od Seletkovića eksploziv, kapselje, revolverje z naboji in razni drugi material, ter vse to prenesel v našo državo zaradi rušenja objektov. — Ignac Dimitrović se obtožuje, da je meseca junija 1930 pomagal tovarišem. V Pečuhu je dobil od Seletkovića eksploziv, revolverje z naboji in drugi material. — Dr. Anton Crvić obtožuje, da je 1930 do svojega poba v juniju 1930 podpiral to ilegalno delo in da je dne 21. aprila 1930 v Djakovu, ko se je z njim sestel Seletković v Kirchmajer, posodil voz od Sape Garbe ter odvedel potem Seletkovića in Kirchmajerja do Budrova, kjer so položili peklenški stroj. — Kirchmajer Mijo iz Djakova je obtožen, da je v namenu, da poruši železniško progo med postajama Vrhpolje in Mihanovcem, postavil v družbi s Seletkovičem v noči od 21. na 22. aprila 1930 peklenški stroj, ki bi moral eksplodirati ob priliki prihoda vlaka, v tem namenu, da prepreči prihod vlaka v Belgrad, kar pa ni uspelo, ker ni prišlo do eksplozije, torej, da je poskušal porušiti objekt, ki služi javnemu prometu. — Drago Devčić obtožuje, da je vedel, da nameravata Seletković s Kirchmajerjem postaviti v omenjeni noči peklenški stroj na železniški progi med navedenima postajama. Da je v prvi polovici meseca

aprila v Djakovu dal Čaniću en izvod resolucije, ki je bila sklenjena na protestnem zborovanju v Ohlu dne 23. decembra 1929. — Franjo Garavice se obtožuje, da je 1930 deloval ilegalno in je bil v družbi z omenjenimi obtoženci. — Dr. Željko Klemanc se obtožuje, da je v prvi polovici meseca junija 1930 dal v Djakovu potom Garavice 150 Din v ilegalne namene. Da je prejel ravno tako v mesecu juliju od Mikića po en izvod časopisa, čeprav je vedel, da se propagira v teh časopisih za škodo proti državi. — Anton Budrovec je obtožen, da je v prvi polovici meseca junija 1930 v Dubrovniku prejel od Tilmana revolver z naboji in da je dne 17. julija 1930 prejel v Djakovu od Mikića več izvodov časopisov in letakov. — Luka Stjevića obtožuje, da je pri tem delu pomagal. — Mikić Simon obtožuje, da je v l. 1930, pa do svoje aretacije pomagal tej družbi obtožencev in da je dne 17. julija lanskega leta prodal Budrovcu v Djakovu paket z več izvodi omenjenih časopisov. — Čaniću obtožuje, da je pomagal pri tem delu in da je prejel Tilmana imel zveze z dr. Crvičem, Seletkovičem in Čaničem.

Nato je državni tožilec obrazložil obtožnico. Citiranje obtožnice in njeno tolmačenje je trajalo vse dopoldne. Nato je dr. Arnarić prekinil razpravo in se bo nadaljevanje iste vršilo jutri dopoldne.

Te podatke priobčenju z namenom, da opozorimo našo javnost na kriminalno propagando, ki jo vršijo madjarski agenti v inozemstvu in doma proti naši državi v zvezi s hrvatskimi emigranti. Svoje dni je madjarska vlada v uradnem komunikatu izjavila, da nima nikake zveze z emigranti niti interesa podpirati njihovo rovanje proti naši domovini. Sodna preiskava, ki teče, bo odkrila resnico in razgalila vso grobožjo, s katero se hoče ugled naše domovine uničiti. Ona bo tudi najprejkejša obsodba zločinskih melod in namenov ne samo brezdomovinskih izdajcev iz naše države, ampak tudi zahrbitelji in nezakonsnega intriganstva onih naših sosedov, ki ne morejo pozabiti, da so slovanski narodi ušli njihovu gospodstvu.

— **Pri prehajanjih, hripi, vnetju vratu,** zabreklosti bezgavk, živčnih boleznih, trganju v udih dobro dene, ako se s pol kozarcem naravnega »Franz-Josef« grenčice poskrbi za vsakodnevno izpraznjenje črev. Po izjavah vseučiliških klinik se odlikuje »Franz-Josef« voda po zanesljivem učinku ob zelo prijetni porabi. — »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Jugoslov. knjigarna o Ljubljani

Novosti:

Adam Karl: Die geistige Entwicklung des heiligen Augustinus — 55 strani, vezano Din 56.—

Beyer Georg: Katholik oder Adventist? Ausführliche Predigtskizzen — 100 strani, nevezano Din 28.—

Bierbaum A.: Dreizehn Antonius-predigten für alt und jung — 160 strani, nevezano Din 33.00.

Guardini Romano: Vom lebendigen Gott — vezano, 133 strani Din 49.—

Häcker Otto: Firmunterricht. Katechesen zur Vorbereitung auf die hl. Firmung — nevezano, 63 strani Din 24.—

Lang Hugo: Auch Du eine Mutter Christ. Zwei Reihen Marienpredigten. — 75 strani nevezano Din 22.50.

Schmidt Wilhelm: Liebe, Ehr, Familie. — 175 strani, nevezano Din 56.—

Schneider Ada: Geist und Leben. Organische Darstellung der katholischen Lehre — 251 strani, nevezano Din 37.50.

Schlund Erhard, Orientierung. Eine Hilfe im Weltanschauungskampf der Gegenwart — 341 strani, nevezano Din 70.—

Pomlad zahteva

posebno vestno gojitev kože z

NIVEA-CREME NIVEA-OLJEM (olje za kožo) in masažo

Oboje varuje Vašo kožo pred vetrovi in slabim vremenom, ker je radi tople zimske obleke postala mehka in zelo občutljiva. Oboje vsebuje edino svoje vrste — eucerit mešanico, ki je sorodna sestavina — oboje prodira baš zaradi vsebine eucerita globoko v kožo in nasičuje Vašo kožo izdatno in trajno. Nivea-creme in Nivea-olje se ne moreta nadomestiti z ničemer, ker nimamo niti enega drugega srodstva za nego kože, ki bi vsebovalo eucerit, in vendar na tem temelji ono čudovito in prijetno delovanje, ki neguje in varuje kožo. Nivea-creme: največji učinek, najmanjši izdatki.

Nivea-creme Din 5 — do 22 — / Nivea-olje Din 25 — in 35 —

Proizvajalca: JUGOSLOV. P. BEIERSDORF & CO. d. s. o. j., MARIBOR, Gregorčičeva ulica št. 24.

Župnik Škulj pred sodiščem oproščen

Novo mesto, 28. aprila.

Danes se je pred sodnikom poedincem tukajšnjega okrožnega sodišča g. Romihom vršila razprava zoper bivšega narodnega poslanca in župnika v Dolenji vasi pri Ribnici g. Karla Škulja.

Tukajšnji državni tožilec je namreč obtožil Karla Škulja radi prestopa po čl. 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, češ, da je poletil 1930 v Dolenji vasi pri Ribnici vprašal g. Jožeta Oražma, če je njegov sin pri Sokolu, in nato še rekel: »Dajte ga izbrisati!« S tem je bil torej g. Škulj pokazal namero, da povzroči nerazpoloženje zoper državno upravo.

Po ponovnem zaslišanju obtoženca in po izpovedi priče g. Oražma, ki je bil tudi danes zaslišan kot priča, ter po govoru državnega tožilca je nato sodnik razglasil obsodbo, po kateri je obtoženi župnik g. Škulj oproščen vsake krivde. Obtožbo je zastopal namestnik državnega tožilca g. Kovač, obtoženca pa je branil koncipient pri g. dr. Česniku g. Demeter Veble.

Avtopodietje Ivan Dolmovič

prične vožnjo z avtotaksijem z današnjim dnevem in se cenjenemu občinstvu priporoča. Cene brezkonkurenčne.

Novo mesto

Oseba vest. Sodna pripravnik s sodnim izpitom gg. Pureber in Puncuh sta od tukajšnjega okrožnega sodišča dodeljena okrožnemu sodišču v Mariboru.

Nogometna tekma. SK Gradjanski, Karlovec proti SK Eian, Novo mesto se je odigrala v nedeljo popoldne na Loki. Zmagalo je zdaleka bolj rutinirano moštvo Gradjanski nad Eianom, ki se v tej igri ni pokazal vrednega igralca imena.

Kozaki. V soboto se so pojavili na mestnih ulicah stasiti zagoreli ljudje v lepih uniformah. Vse jih je drlo gledat in vskok je takoj uganil, da so kozaki. Kakor pred par leti tako so tudi letos prišli na svojem večnem potovanju zopet v Novo mesto. V nedeljo popoldne smo imeli priliko gledati njihove vratolomne igre, prelep kozakiški ples in slikati gromko kozakiško pesem. Vsi nastopajoči kozaki so se skazali kot umetniki, a največjega umetnika v vajah se je pokazal vodja in komandant cele deseterice kozakov Danijel Piganov. Kozaki, ki so poselili naše mesto, so Kavkazci in Cerkezi, emigranti, ki so vsi služili v Vranglovi armadi. Sedaj pa so brez doma in se preživljajo edino s svojimi predstavami. Prepotovali so že vso Francijo, Italijo, Nemčijo, Avstrijo, Poljsko, Madžarsko in Jugoslavijo. Iz Novega mesta so se podali proti Ljubljani in Mariboru, od koder odidejo ponovno v Avstrijo.

Koliko imamo cigánov. Pri popisovanju za ljudsko štetje so našli cigánov v novomeškem okraju 218. Vsi so večinoma Brajditi. V tem številu niso še všeti oni cigani, ki so zaprti v raznih zaporih.

Ljutomer

Viničarji so preteklo nedeljo imeli svojo tombolo v Ljutomeru. Mislimo, da bi ples z veselico lahko brez škode izostal v teh kritičnih časih. Bi bilo za vse boljše.

Vrtinarji smo dobili v našem mestu v veselje naših gospodinj.

Glasbena šola bo prihodnje nedeljo izvajala skladbe Mozarta, Čajkovskega, Adamiča, Pahorja, Pavčiča in drugih. Produkcija se vrši v Katoliškem domu ob 3 popoldne.

Kulturni obzornik

Ljubljanska drama: Slehernik

Misterij o življenju in smrti bogatina Slehernika. Spisal: Hugo Hofmannsthal — za slovenski oder priredil O. Zupančič.

Zgodovinsko opredeljena dela imajo v gledališču vedno nekaj nenavadnega; da jih res prav uživamo, moramo pozabiti na sedanje gledališče. Tako je z grško dramo, tako s srednjeveškim misterijem in z Shakespeari, ki je največji teatralik in pesnik obnem, ima marsikaj, kar ni po našem okusu.

Hofmannsthalov »Slehernik«, preposniten pozne srednjeveške moralistične duhovne igre, je zato velik gledališki praznik, prav tako, kakor Sophoklejev »Oidip« ali Shakespearov »Hamlet«. — Ze pred leti sem opozoril nanj in da smo ga vendar dobili in celo v monumentalnem Zupančičevem prevodu, pomeni zopet rast naše dramske umetnosti v svet. Uprizoritev »Slehernika« je predvsem kulturno dejanje.

Delu zato ni treba pisati zagovora. Današnji gledališki obiskovalec se bori in grozno upira enotnemu srednjeveškemu svetu, ker morda že stoji apriornost proti novi apriornosti. Med srednjim vekom in nami stoje filozofski, ki so nam omajali nekdanjo duhovno celotnost, a morda je prav zato »Slehernikova« reprezentacija tem pretresljivejši ključ k obratnemu in proč od mesenosti. Zgodovinske okoliščine je sicer drugo, človek je isti; bolečina po Bogu je v današnjem svetu bolj skrita in bolj brezupna, zato je tem lepša, ako vidimo neizprosnost absolutnega v preprosti parabolni svetli svet.

Srednjeveški misterij je res starost iz cerkve in je tudi potem, ko se je preselil na javni gledališki prostor, ohranil svojo cerkvenost. Zato bi ga še danes najbolj smotreno uprizorili v bližini cer-

Kaj bo danes

Drama: »Pri belem konjčku«, Red A.
Opera: »Oj ta prečestnata ljubezen«. Premijera izvirne opere, Red D.
Nočno službo imata lekarni: mr. Kurali, Gosposvetska c. 10 in mr. Sušnik, Marjin trg 5.

⊙ Krasen naraven pojav. Sinoči ob solnčnem zahodu so imeli Ljubljančani priliko opazovati krasen naraven pojav na nebu. Planine so zablešale v krasni, čisti luči, prav tako tudi obzorje, med tem, ko je vse ostalo nebo pokrival težak oblak in se je že mračilo. Krasen prizor je trajal le nekaj trenutkov, nakar so se tudi planine delno zakrile v oblake, nato pa je nebo zazarelo v purpurni luči. Na zahodu pa se je — ob solnčnem zahodu! — dvignila strma mavrica, ki je trajala samo nekaj trenutkov, zakaj sonce je zašlo in mavrica je tudi izginila.

⊙ Dne 1. majnika zvečer ob 20. uri se prav sigurno vrši III. simfonični koncert gledališke uprave. To sporočamo p. n. občinstvu, ker so nastali nekateri dvomi, češ ali bo koncert 1. maja ali ne z ozirom na to, ker so druge proslave tega dne prepovedane. Koncert je pa kulturna prireditev in ničesar drugega.

⊙ Dijaško akademijo priredijo maturanti Tehniške srednje šole v soboto 2. maja ob pol 9 zvečer v veliki unionski dvorani pod pokroviteljstvom g. Dragotina Hribarja, predsednika Zveze industrijev. Program akademije je jako pester in lepo izbran, zato že danes opozarjamo ljubljansko občinstvo na to idealno dijaško prireditev, da jo poseti v obilnem številu, zlasti še, ker je čisti dobiček prireditve namenjen ekurzijskemu fondu. Javnost naj podpre dijaški idealizem s svojim obiskom, za kar ji bo mladina vedno hvaležna.

⊙ Regulacija Dunajske ceste in okolice. Mestni gradbeni urad je izdelal regulacijski načrt za ureditev blokov ob Dunajski cesti, Gosposvetski cesti, Gledališki, Puharjevi in Gajevi ulici. Predvsem odpade znana parlija, kjer je sedaj kuhinja »Domovine«, poleg tega pa še dve sosednji hiši in del zidu v Gajevi ulici. Gajeva ulica bo po novem regulacijskem načrtu široka 20 metrov. Od palače Ljubljanske kreditne banke in od nebolitniška bo potegnjena ravna črta navzgor, tako, da bodo odpadle hiše 7, 9 in 11. Dunajska cesta bo tam široka 26 metrov. Tudi hiše na desni strani Dunajske ceste, med Frančiškansko in Dalmatinsko ulico se bodo morale umakniti za nekaj metrov. Še širša pa bo Dunajska cesta med Puharjevo ulico in Gosposvetsko cesto. Širina Puharjeve ulice je določena na 12 metrov. Črtani pa sta hiši med Gosposvetsko cesto in Puharjevo ulico, to je »Figovec« in pa sosednja hiša. Tako bo nastal na tem mestu okoli 40 metrov širok in približno 75 metrov dolg trg, iz katerega se bodo stekale z dveh strani Dunajska cesta, dalje Gosposvetska cesta, Dalmatinska in Puharjeva ulica. Stavbna črta na Gosposvetski cesti določa tudi za nekaj metrov umakniti hiš. Širina Gosposvetske ceste je določena na 26 metrov. Med Gosposvetsko cesto in Gajevo ulico ter med Dunajsko cesto in Gledališko ulico določa regulacijski načrt dvoje velikih stavbenih blokov, ki ju loči Puharjeva ulica. Izvedba vsakega velikega načrta bo veljala seveda zelo mnogo ali šelešoma ga bo Ljubljana le uresničila.

⊙ Na koncertu »Slogov« v ponedeljek, dne 4. maja ob 8. zvečer v Unionu se izvaja Händlov oratorij »Samson«. Sodelujejo solisti, mešan zbor in orkester.

⊙ Italijanski konzul ostane? Rimski listi zanikajo vest o premetenosti ljubljanskega konzula R. Rainaldija, ki naj bi jo bila odredila fašistična vlada, da bi dala vsaj delno zadoščenje nedolžni Jegliču. V znanjem ministrstva ne vedo nič o tem.

kve, kakor dela to Reinhardt v Salzburgu — toda pozdavi ga moramo tudi v gledališču, ker je za gledališče bolj primeren, bolj kot pred leti pasijon. Zato bo igra našla tudi dovolj občinstva, ki jo bodo hodili gledat, ne z gledališkim ampak spodobnim namenom.

»Slehernika« kot gledališki umotvor moramo postaviti predvsem na prvotnost občutja, kar je tudi namen stare klasične tragedije. Teatralike v poznejšem smislu je malo. Zgodba je linearna, samo parabola o bogatem človeku, ki veselo uživa, za dobro dela nima ne časa ne veliko volje, ker je ves zakopan v posvetnost. — Tedaj pride božji klic in smrt že stoji za njim. Tedaj mora Slehernik na pot v aeznano večnost; nihče njegovih prijateljev, ki so popivali z njim, niti njegova ljubica noče z njim — samo Dobra dela bi šla, pa so slabotna in malo jih je. Sele Vera v odrešenje, ki ga je zaslužil Bog-človek, okrepi človeka. Tako umrje Slehernik opravičen ob strani Vere in Dobrih del.

Ta stara angleško-nemška duhovna zgodba v starinski Hofmannsthalovi preposniti in ob godbi Einerja Nilsena pretresljivo spaja preprosto alegoričnost s teatraličnostjo. Njen odski element je mimos, ki vpliva neprestano in grozno, da se mu vdaš ali mu ubežiš, kajti zmaga on. Ko se Slehernik vije med materijo in duhovnostjo, ko nasladi, mamon, vživanje, čast — udarjajo ob štiri poslednje reči, izmed katerih nastopi samo Smrt, tedaj trpiš zase, ker si to ti sam, sleherni.

Zupančičev prevod je prvovrstna umetnina. Obliko je šel iskat kar se da daleč v našo staro pesem in jo v čim močnejši veliki preprostosti spojil z današnjim lepim zvokom. Jezik je ljudski in je Zupančičev obenem in zato do dna naš, da se odpočivaš ob njem.

Uprizoritev tega dela zahteva velikega prostora in je tudi operni oder zanjo skoraj pretesen — toda ker je zasnova teatralično dovolj preprosta, se je igra tudi v ta prostor lepo uredila. Gospod prof. O. Sest je igro postavil v dve prostornini, ki sta ločeni s stopnicami, tako da se ori-

Ljubljana

⊙ Pozor veslači na Ljubljani. Terenska tehnična sekcija za regulacijo Ljubljane objavlja: vsled regulacijskih del v Ljubljani se odvaja skoraj vsa voda po Gruberjevem prekopu. Zatvornice v tem prekopu bodo zato pri vsaki nekoliko večji vodi manj ali več dvignjene ali tudi odprte, kar bo vplivalo na brzino otekajoče se vode. Veslači na Ljubljani se zato opozarjajo na nevarnosti, ki iz tega izvirajo, posebno v progi od odepitve Gruberjevega prekopa do mesnega kopališča na Ljubljani, zato naj se vedno prej prepričajo, kako je z brzino vode v Gruberjevem prekopu, da se prepreči nesreče. Obenem se občinstvo opozarja, da je prehod preko mostiška zatvornice pri Gruberjevem prekopu strogo prepovedan. V to svrhu je mostič dobro zagrajen. Kljub temu se čisto dogaja, da posamezniki, posebno nedorastla mladina, preko ograje na mostič pleza in poskuša na dvigalnih napravah zatvornice vrleti, ne zavedajoč se, kakne nepravilne in škodo s tem lahko povzročijo. Proti vsem, ki bi se na zatvornici zalotili, se bo kazensko postopalo.

Za birmo

si pred nakupom ogledajte bogato zalogo ur, verižic, obeskov, uhanov, itd. pri najstarejši trdki

Lud. Černe

Ljubljana, Wolfova ulica 3

⊙ Mesarski hlapci med seboj. Mesarski hlapci imajo navado, da radi po mestu dirkajo z vozovi in drug drugega prehitujejo. Tako je prišlo predvečernjajim prav zaradi tega tekovanja na oglu Ambroževega trga in Poljanske ceste do manjšega kurambola. Hlapec J. B. je prehitel z vozom voz svojega tovariša Ivana A. in pri tem trčil vanj. Pri karambolu se je precej poškodoval A-ov konj, ki ga je moral hlapec odpeljati k živinozdravniku. B-a pa bo počutila policija, da ne sme dirkati po ljubljanskih ulicah.

⊙ Tatvine. Delavcu Francu Kralju v Zgornji Sisk 23 je nekdo ukradel iz kovčka srebrno žepno uro, niklasto zapustel uro in nekaj obleke. Skupaj trpi Kralj 900 Din škode. — Tatvin koleti ne konca ne kraja. Slugi Ivanu Grabncu je nekdo z dvorišča hotela »Loyd« odpeljal 1800 Din vredno kolo. Drugo kolo je bilo ukradeno v Zgornji Siskli tesarju Mihi Kunstju iz Kleč. Kolo je bilo znamke »Pax« in vredno 1500 Din.

Litija

Sprememba posestva. Graščinsko veleposstvo Poganik pri Litiji, nekdanjo last drž. poslanca Fr. Povšeta, je kupil za 500.000 Din ljubljanski veletržec z žitom g. Smerkolj od g. Borisa Samse, lastnika parne žage v Litiji. Posestvo meri 120 ha, povečini gozdov. G. Smerkolj namerava gojiti na tem veleposstvu šparglje in neke posebne vrste brena za tovarne gorčice.

Oddaja ponovskega lava v zakup. Kr. banška uprava v Ljubljani je odločila, da se da lastni lov banovinskega veleposstva Ponoviče v izmeri od 440 ha v zakup za 5 letno dobo. Izkljena cena 1200 Din. Družba bo v ponedeljek 11. maja ob 10 popoldne na okrajnem glavarstvu v Litiji. V lovišču je izredno dosti srnjadi in več divjih petelinov.

Cement za polovico ceno. Te dni je prišla kr. banška uprava na posamezne občine razpisati cement po polovini ceni za napravo gnojnih jam. Posestniki morajo gnojne jame zgraditi po odobrenih načrtih banke uprave do 1. avgusta t. l. Posestniki litijske občine prejmejo 60.000 kg tega cementa po 27 Din za 100 kg.

zori ločijo po svojem povdaru in da je močna kombinacija prizorišča — zlasti v velikem prizoru s pojedino in ko nastopi Smrt. Ta prizor je opremljen tudi z velikim teatraličnim razkošjem, ki daje igri poseben sijal. Tako je tudi močnejše vzdržati igro brez vseh odmorov.

G. Levbar je prekrasen Slehernik. Njegova izrazito retorična, še bolj pa ekspresivno mimična igra pretresa do dna. V neprekinjeni igri vztraja s prav junaskim naporom in je do konca na višku.

Močna in globoko zajeta je mati, ki jo igra s preprostim povdarem in veliko spretnostjo g. Marija Vera. Režijsko in igralško reprezentativna, središče velike scene je g. Nablocka kot Slehernikova ljubica. Ga. Šaričeva kot personifikacija Dobrih del igra z intimno iskrenostjo, dasi je vloga mučna, — bolj zunanja je gđ. Boltarjeva kot Vera. Mamon g. Skrbinska je premagujoče povdaren in je morda najbolj zmiselnajeta figura. Dobra in dovolj močna je bila podoba g. Cesarja kot Slehernikovega druga. Alegorijo Smrti je igral g. Kralj s pretresljivo suhoto. Večje vloge sta igrala se g. Lipah kot debeli nečak in g. Daneš kot suhi nečak, manjše gg. Sancia, Plut in Kaulker. Pri igri sodeluje še mnogo članov dramskega in opernega zbora. Prolog je govoril g. Jerman. — Klic Boga (g. Jan) je premalo poln in močnejši, da bi pretresel.

Občinstvo je docela napolnilo operno gledališče in težko igro sprejelo z resnobo. Vzdržalo se je v zmislu duhovne igre tudi vsakega plosvanja ob koncu.

F. K.

Wagner R. Pogledimo v Beneško Slovenijo. Zbirka spominov na Beneško Slovenijo za mladino. Izdala in založila »Slomska družba« v Ljubljani, 1931. Str. 134. — Skoro pol stoletja ko kmalu minilo, kar je izšlo prvo in žal tudi zadnje delo o Beneških Slovencih. To nam je najznačilnejši dokaz, kako malo se Slovenci prav za prav brigamo sami zase in kako malo zavesti narodne skupnosti

Celje

⊙ Kamilo Gradišnik. Špel je odšel eden onih, ki so svoje dni dajali celjski narodni mladini tipičen obraz. V ljubljanski bolnišnici je prenehalo biti blago srce carinika g. Kamila Gradišnika. Pred štirimi meseci je napaden po zavratni bolezni jetiki omahnil v celjsko bolnišnico. Pred časom se je poln upa na ozdravljenje bil prepeljal na Golnik, odkoder pa so ga morali prepeljati dalje v ljubljansko bolnišnico. Tu je zadnji hip še za hip vzplamtelo komaj 30 letno življenje, da ga je nato Previdnost za vedno ugasnila. Pokojnik je bil brat celjskega uglednega lekarnarja in prosvetnega delavca g. Fedorja Gradišnika in učitelja celjske manjšinske šole g. Stanka Gradišnika. Pokojnikovo truplo prepeljejo s furgonom ljubljanskega pogrebnege zavoda v Celje, kjer se vrši danes ob 5 popoldne pogreb iz mrtvašnice celjskega okoliškega pokopališča. — Naj počiva v miru, preostale pa naj Vse-dobri obilno tolaži!

⊙ Pevsko društvo Oljka priredi v nedeljo, dne 3. maja svoj prvi pomladanski izlet v Gornji grad, združen s koncertom narodnih pesmi v škofjskem gradu.

⊙ Soterski izpiti in pregled vseh onih motornih vozil, ki še letos niso bila pregledana, se vršijo v soboto, dne 2. maja ob 11 pri okrajnem načelnstvu za mesto in okraj Celje.

⊙ Opera v Celju. V nedeljo, dne 3. maja ob 15.30. uri, gostuje ljubljansko narodno gledališče s Smetanovo »Prodano nevesto« pod taktirko g. Nefata v mestnem gledališču.

⊙ Protituberkulozna liga priredi v nedeljo 3. maja ob 10 popoldne v mestnem kinu javno predavanje s filmskimi slikami. Vstopnine ni.

⊙ Uradni dan TOI v Ljubljani za Celje in okolico bo v torek, dne 5. maja popoldne v posveovalnici gremija trgovcev v Razlagovi ul. št. 8.

⊙ Nesreče. V celjsko bolnišnico so bili pripeljani: Ivan Ferme, posestniški sin iz Kleč pri Sv. Petru pod Sv. gorami, star 25 let, ki ga je nekdanje zavratno z motiko napadel. Ima hudo poškodbo na desni strani glave in zlomljeno temenico. — Gale, 9 letni rudarjev sin iz Pleše pri Zidanem mostu, katerega je avto povozil in sicer tako, da so šla kolesa čez trebuh. — Ivan Pospel, star 40 let, iz Vitanske okolice, ki si je pri padcu zlomil nogo. Smrtno pa se je ponesrečil 24 letni rudar Ulčnik Franc iz Tevž, ki je prišel po nepreviđenosti v stik z električnim tokom, ki ga je na mestu usmrtil.

⊙ Smrtina kosa. Umrli so 26. t. m. posestnik Hriborček na Lavi v starosti 55 let, v bolnišnici pa 27. t. m. Strgar Franc, 36 letni hlapec iz Smihela in 28. t. m. Gaberšek Cecilija, 77 letna prevzitarica iz Ostroznega.

⊙ Tatvina. V nedeljo je nova služkinja dr. Sadnika izrabila odsotnost gospodarjevo ter je v času, ko je bila kuharica v cerkvi, pobasala obleko, perilo in nekaj vrednostnih predmetov pa dva kovčka in jo pobirsala. Škoda znaša circa 14.000 Din. Policija je za zvedela za to šele proti večeru, ker je kuharica čakala s prijavo do večera, da se je zdravnik vrnil na svoj dom. Do sedaj še ne vedo, kam se je tatvica obrnila.

⊙ Obisk nemških industrijalcev v Celju. V petek, dne 1. maja obiščejo Celje industrijci iz Nemčije. Upajamo, da jih bo Celje dostojno pozdravilo, da bodo odnesli prijetne spomine iz našega mesta.

Ptuj

Krajevna protituberkulozna liga v Ptaju sklicuje za soboto, dne 2. maja ob 8 zvečer v dvorani mestnega magistrata (II. nadst.) svoj prvi redni občni zbor. Na dnevnem redu so poročila o dosedanjem delovanju in volitev novega odbora. Vabljeni vsi člani lige pa tudi vsi ostali, ki hočejo sodelovati v tej prepotrebni organizaciji.

Hrastnik

Preteklo nedeljo je napravil klub »Borce« prvi izlet s tovariši iz Hude jame in Celja v Svetino. — Pod okriljem Krekove mladine se je obnovil društveni pevski zbor, ki je že svoj čas obstojal. Ko se je začela pri nas redna služba božja, je začel sodelovati pri cerkvenem petju. Pevske vaje so začasno vsak četrtek zv. ob pol 8. Prav gotovo bo društveni zbor v slučaju potrebe pomagal ob kakšnih večjih prilikah pri cerkvenem petju. — Kino Union bo od časa do časa igral filme verske vsebine na korist cerkvene stavbene akcije. — Ljudska posojilnica uraduje redno vsako nedeljo od 9—11 dop. — Kriza je nastopila tudi v tovarni stekla. Pretekli plačili dan je bilo več delavcem odpovedano delo. — Proslava 1. maja bo v Hrastniku po sledečem redu: jutraj ob 6 bo v rasilni kapeli slovesna sv. maša in cerkveni govor; po sv. maši bomo skupno s tovariši šli na Sv. planino, kjer bo ob 10 sv. maša, na kar gremo počasi domov. Majniška pobožnost bo vsak večer ob 7. Vse mesec naj bo sv. maša ob 6 zj.

Krajevna protituberkulozna liga v Hrastniku priredi v okviru letošnjih »protituberkuloznih dni« v nedeljo 3. maja ob 17 v Narodnem domu poučno predavanje v zvezi s predvajanjem filma o jetiki. Vstop prost.

je dejansko pri nas. Saj ne rečem, da se jih pri raznih svečanostih in napitnicah ne spominjamo, toda poznajo jih komaj nekateri redki posidanci, storiči pa menda zanje še nikoli nismo ničesar. Da, sramovati bi se morali te svoje lahkomiselne brezbrzičnosti. Skoro po polstoletju smo pa sedaj končno vendarle zopet dobili drobno delce o teh že docela pozabljenih naših bratih, ki polagoma zapušteni umirajo v italijanskem morju. Napisana je sicer za mladino, a to prav nič ne zmanjšuje njene pomena, saj moramo ravno pri mladini se prav posebno vzbuditi zanimanje za svoje »raztresene ude«, za one svoje nesrečne brate, ki bijejo na življenje in smrt boj za svoj narodni obstanek. Ze ko nam je podal Wagner za božič knjižico o koroskih Slovencih, smo poudarili nad vse posrečeno obliko, v kateri je svojo srečno zamisel realiziral, s tem delcem nam je pa našo tedanjo sodbo le še potrdil. Pestro in prijetno sestavljena antologija leposlovnih in poučnih sestavkov, nanasajočih se na tamošnjo zemljo in narod ali pa izvirajočih izpod peresa Beneških Slovencev samih (I. Trinko), oziroma tamošnjega narodnega blaga, poživlja pa tekst kopica lepih slik. Priprani smo, da bo delce mladini jako ugajalo, dožnost našega učiteljska, ki se tako rado in tako glasno ponaša s svojim narodnim delom, pa je, da mladino na to lepo knjižico opozarja in poskrbi, da jo bo prebral vsak.

Rdeča sukinja. Igra v štirih dejanjih. Spisal Eugene Brieux, prevedel Jakob Solar. Izdala Mohorjeva knjižnica. — To je silno pretresljivo, z nagiboboječim poznanjem življenja in človeške duše napisana založira iz modernega francoskega življenja. Krasna je podoba matere, Yvette. Družba Sv. Mohorja je s tem mojstrskim prevodom zelo ustregla vsem prijateljem lepega čtiva in nas obogatila s pravim biserom sodobne književnosti.

Gospodarstvo

K proslavi 50 letnice gremija

V nedeljo se je vršila proslava 50 letnice Gremija trgovcev v Ljubljani, o kateri je izčrpano poročal Slovenski list.

Pozdravni nagovor je imel načelnik g. Gregor, nato so pa častili Gremiju zastopniki obla- stev in korporacij. Med drugimi je govoril g. Jos. J. Kavčič, ki je kot urednik »Trgovskega tovariša« izjavil, da prizna, da se je vključil pozornosti zaradi preobremenosti z delom vrnila v slavnostno številko neprimerna beseda, s katero so se čutili nekateri upravičeno prizadeti. To je neljuba stvar in pooblaš- čam urednika lista, ki je to ugotovil, da to mo- jo iz- javo objavi, ker smatram za pošteno in moško, da tako stvar odkritosrčno priznam. — Nadalje je go- voril, da slovensko trgovstvo z zbornico, kakor je sestavljena sedaj, ni zadovoljno in da želi, da se po- pravi napaka iz leta 1926. Po govorih raznih pred- stavnikov oblasti in korporacij je predsednik zaklju- čil uspešno zborovanje.

Važno za lastnike obveznic vojne škode

V zadnjem »Merkurju« citamo sledečo objavo: Dobitki vojne škode, izžrebani na 1. do 6. premij- skem žrebanju, ki niso bili pravočasno, to je v roku enega leta po vsakokratnem žrebanju dvignjeni, so kot taki zastareli. Radi tega so vse obveznice, ki so bile izžrebane pri gornjih žrebanjih z dobitki, a ni- so bile pravočasno predložene v izplačilo, izgubile pravico na izplačilo izžrebanih dobitkov. Toda te obveznice 2½ % vojne škode, ki so zalede dobitek in zastare, ostanejo še nadalje v veljavi, to je, da se morajo amortizirati in imajo pravico na izplačilo obrestnih kuponov. Odlok finančnega ministrstva, oddelek državnih dolgov in državnega kredita, št. 19.796-VI, iz meseca aprila pravi: »Kar se tiče ob- veznic 2½ % vojne škode, ki so bile izžrebane za do- bitek in zastare, ostanejo še nadalje v veljavi, to je, morejo se amortizirati in imajo pravico izpla- čila obresti. Zato ni treba, da ob priliki nakupa teh obveznic kontrolirate, da-li je katera izžrebana z do- bitkom in kot taka zastarela.«

Indeks. Delavska zbornica za Hrvatsko in Slavonijo v Zagrebu je izdala svoj trimesečni »In- deks« za prvo četrtletje 1931. Iz revije posnemamo zanimive podatke, da je indeks cen v veletrgovini padel v znatno večji meri, kot v detajlni trgovini. Tako je indeks cen v veletrgovini padel od januarja do decembra od 142 na 114, torej za približno 18 točk, istočasno pa je indeks v detajlni trgovini pa- del samo od 158 na 148, ali samo za 10 točk. In- deks mesečnih stroškov življenja delavske družine 4 članov je padel od 165 na 144. Pri tem je treba upoštevati, da so izdatki za stanovanje ostali neiz- premenjeni, znižali pa so se za oblake, obutev, kur- javo in razsvetljavo, vendar senam zdi, da ti podatki niso popolnoma točni, ker so življenjski stroški padli v znatno manjši meri, kakor to kaže statistika. — Revija objavlja tudi podatke o naši plačilni bi- lanci. Po njenem računu je znašal lani pasivni sal- do skoro 1.4 milijarde Din. Vendar podatkov ne smemo uporabljati, ker niso popolnoma detajlni. Zanimivo pa je, da so lani narasli izdatki Jugoslo- vov v inozemstvu, nadalje dohodki inozemskega kapitala iz Jugoslavije. Nasprotno pa so se zmanj- šali dohodki od naših izseljencev v inozemstvu. Omenjamo, da je revija izračunala za leto 1929, da je bila plačilna bilanca aktivna za 751 milij. Din.

Zveza nabavljanih zadrug drž. uslužbencev v Belgradu je imela leta 1930. 125 članic (1929 114). Bilanca izkazuje za 1930 93.0 (75.9) milij. glavnice. Večina te glavnice je porabljena za tekoče račune: 99.1 (55.3) milij. (to so krediti zadrugam, naložbe in dobavitelji). Vredn. pap. so narasli od 2.8 na 4.4 milij. Prebitek za 1930 znaša pri 4.3 (2.8) milij. do- nosa 0.776 (0.626) milij. Din. Čisti dohodek od mlina v Adi je znašal 0.127 (0.74) milij. Din.

Glavna zadruga za kmetijski kredit v Belgra- du je imela na koncu leta 1930. 1454 mestnih zadrug (1929 1280), od tega pa je bilo registriranih 1346 (1168), ki so imele 97.702 (74.251) članov. Te zadru- ge so imele 15.95 (10.03) milij. vplačanih deležev, 1.9 (0.3) milij. rezerv, 10.5 (4.3) milij. stalnih vlog, 5.7 (4.2) milij. navadnih in otroških vlog. Vse te za- druge so grupirane v 6 oblastnih zadrug: Belgrad, Zagreb, Split, Sarajevo, Skoplje in Cuprija. Sred- stva oblastnih zadrug za kmetijski kredit so zna- šala: deleži 7.7 (4.3), rezerve 2.8 (1.4) milij. in vloge 1.3 (0.55) milij. Glavna Zadruga za kmetijski kredit pa je imela 0.2 milij. deležev in 0.4 milij. čiste- ga dobitka pa 1930. Iz teh podatkov vidimo, kako malo so doslej zbrale zadruge, ki so bile ustanovljene po zakonu o kmetijskem kreditu iz leta 1925. Pač pa so imele te zadruge pri Agrarni banki na koncu leta 1930. 219.2 milij., vse ostale zadruge in zveze pa 34.2 milij. Din.

Borski rudniki. Kakor poroča »L' Information«, znaša industrijski donos borskih rudnikov v l. 1930. 17 milij. franc. frankov (1929 50.7 milij.), skupno ves donos z ostalimi dohodki 22.9 (55.7) milij. Po od- bitku stroškov znaša čisti dobiček 19.5 (49.6) milij. frankov in se bo dividenda za prvenstvene delnice znižala od 300 na 125 frankov, za navadne delnice pa od 297 na 122 frankov. Bilanca je sledeča (v okle- pajih podatki za 1929, vse v milij. francov): nepre- mišnine 47.0 (44.0), stroji, naprave 32.9 (28.1), ter- jatve in zaloge 85.4 (91.4), od tega zaloge bakra 1.5 (5.1), rude 2.7 (8.3), efekti 12.3 (12.9), naložba in go- tovinna 11.3 (75.2), dolg 1.0 (19.0), rezerve 84.9 (84.1), amortizacije 68.1 (64.3), upniki 11.6 (12.3). Iz bilance je razvidno, da je družba lani zelo veliko investi- rala in sicer s svojimi naložbami; nadalje pa zelo zmanjšala svoj obilgacijski dolg.

Davek na poslovni promet. Zakon z vsemi spremembami in tarifi je izšel v knjigi, ki ima poudel teksta v latinici istočasno tudi nemški prevod. Uvod je napisal dr. Slavko Stančič, tajnik Zbornice v Novem Sadu. Vsebinska knjige je sledeča: A: Uvod 1. splošne pripombe; 2. posebne uredbe (davek na poslovni promet za živino, drva in trošarinske premeto; 3. davčna osnovna za domače in za tuje blago; 4. obseg in postanek davčne obveznosti; 5. prevajitev davka; 6. voditev knjig opravljenega prometa; 7. sistem odkupa; 8. način in mesto pla- čila; 9. kontrola; 10. jamstvo; 11. postopek. B. Zakon o skupnem davku na poslovni promet. C. ured- ba o skupnem davku. D. davčna tarifa. E. alfa- betski imenik blaga. F. vsi naknadni razpisi finan- čnega ministrstva. Knjiga je izšla v komisijski za- ložbi: »Knjižara štamp. izdavačkov d. d., Novi Sad, poštni predal 182. Cena knjige je broširani 65 Din, v platno vezani 80 Din.

Borza

Dne 28. aprila 1931.

Denar

Devizni tečaj so danes ostali v glavnem neiz- premenjeni. Promet je bil srednji. Največ ga je bilo v devizi Newyork. Vse zaključene devize z izjemo Trsta, kjer je bilo zaključeno privatno blago, je dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj.) Am- sterдам 2285.50 bl., Berlin 1354 bl., Bruselj 791.02 bl., Budimpešta 991.24 bl., Curih 1093.80—1096.80 (1095.30), Dunaj 800.11 bl., London 276.04—276.84 (276.44), Newyork 56.63—56.83 (56.73), Pariz 222.21 bl., Praga 167.95—168.75 (168.35), Trst 296.62—298.62 (297.62).

Zagreb. Amsterdam 2285.50 bl., Dunaj 798.61 —801.61, Berlin 1352.50—1355.50, Bruselj 791.02 bl., Budimpešta 989.74—992.74, London 276.04—276.84, Milan 296.544—298.544, Newyork ček 56.63—56.83, Pariz 221.21—223.21, Praga 167.95—168.75, Curih 1093.80—1096.80.

Skupni promet brez kompenzacij je 3.6 milij. **Belgrad.** Berlin 1352.5—1355.5, Bruselj 789.12 —792.12, Curih 1093.80—1096.80, Dunaj 798.71—801.71, London 276.04—276.84, Newyork 56.63—56.83, Pariz 221.21—223.21, Praga 167.95—168.75.

Curih. Belgrad 9.13, Pariz 20.28375, London 25.24375, Newyork 518.925, Bruselj 72.225, Milan 27.175, Madrid 52.80, Amsterdam 208.65, Berlin 123.01, Dunaj 73.03, Stockholm 139.05, Oslo 138.95, Kopenhagen 138.95, Solija 3.76, Praga 15.37, Var- šava 58.15, Budimpešta 90.50, Atene 0.75, Carigrad 2.4625, Bukarešta 3.08875, Helsingfors 13.075.

Vrednostni papirji

Tendenci za državne papirje je bila danes de- loma nekoliko slabšeja, le promptna škoda je bila čvrstejša. Dolarski papirji so popustili. Stalno pa narašča tečaj 7% dolarskega posojila Drž. hip. b. Ta je narasel v Zagrebu na 85, v Belgradu pa celo na 85.50. Iz tega je razvidno, da se tečaj tega papirja razvija neodvisno od newyorskih tečajev. Tendenci za bančne papirje je ostala v glavnem neizpreme- njena, ravnotako tudi tečaji. V industrijskih papirjih ni znatnejših izpremenb.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 94.25 bl., 7% Bler. pos. 83.75 bl., Celjska 150 den. Ljublj. kred. 120 den., Prashediona 920 den., Kred. zavod 160—170, Vevče 128 den., Stavbna 40 den., Ruše 220 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 88.25—88.50 (88.25, 88), vojna škoda ar. 426.50—427 (426.50), ka- sa 426.50—427, 6. 426.50—427, 12. 526.75—427.50 (427), 8% Bler. pos. 93.25—93.50 (93), 7% Bler. pos. 83.25—83.50 (83, 83.50), 7% pos. Drž. hip. banke 84.25—85 (85), 6% begl. obv. 67.50—68 (67.75, 68), Tobac. srečke 15—21, Srečke Rdeč. križa 38 den. Bančne delnice: Ravna gora 72.50 den., Hrvatska 50 —55, Polje 52 den., Kreditna 119 den., Union 174—176 (174), Jugo 73—74, Lj. kred. 120 den., Medjuna- rodna 66.50 den., Narodna 7850—7950, Obrina 36 den., Prashediona 925—923, Srbska 188—190 (189), Zemaljska 140—144. Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Gutmann 128—132, Slavek 38—40 (40), Slavonija 80—90, Našice 1070 bl., Danica 200 bl., Drava 235—237, Sečurana Osjek 295—300 (295), Osi. leiv. 215 den., Brod. vag. 62 den., Union 70—80, Vevče 128 den., Isis 45 den., Ragusea 370—390, Oce- ania 190—200, Trboveljska 306—307 (306, 307).

Notacije državnih papirjev v inozemstvu. Lon- don: 7% Bler. pos. 82, Newyork: 8% Bler. pos. 92 —93, 7% Bler. pos. 82—82.75, 7% pos. Drž. hip. banke 83.25—84.

Dunaj. Podon.-savsko-jadranska 89- Wiener Bankverein 16.05, Creditanstalt 45.50, Escomptes. 152.75, Zivno 84.85, Aussiger Chemische 142.50, Al- pine 18.75, Trboveljska 37.60, Kranj. ind. 45.50, Ley- kam 3, Rima Murany 49.40.

Belgrad. Narodna banka 7840 bl., 7% inv. pos. 88—89 (89.25, 10.000 nom.), agrariji 51—52 (51.50, 47.000), vojna škoda 426.50—427 (333 kom.), 5- 426.75—427.25 (427, 500 kom.), 6% begl. obv. 68—69, 7% Bler. pos. 83.50 (1000 dol.), 7% pos. Drž. hip. banke 85.50 (1000 dol.).

Žitni trg

Inozemstvo javlja slabšejo tendenco. Pri nas pa je položaj neizpremenjen čvrst. Povpraševanje je zelo živahno, ponudbe pa je malo. Cene so ostale danes v primeri z včeraj neizpremenjene.

Novi Sad. Pšenica 79-80 kg: srčb. 165—170, bč. okol. Novi Sad 160—165, okol. Sombor 152.50—157.50, potiska, gbn. 176.50—172.50, ban. Bega šlep 165—167.50, sr. 78 kg 152.50—157.50, sr. okol. Indija 78 kg 157.50—162.50, slav. 78 kg 152.50—157.50, šlep 77-78 kg 150—155, moka bač. 0 gg. 0 g 250—265, 2. 215—225, 5. 195—205, 6. 187.50—192.50, 7. 152.50—157.50, 8. 130—135. Vse ostalo neizpreme- njeno. Promet: 5 vagonov pšenice, 45 vagonov ko- ruze, 1 vagon moka, 1 vagon otrobov. Tendenci: pšenica trdna, ostalo neizpremenjeno.

Sombor. Pšenica bač. potiska 165—170, 80 kg, koruza bač. 100—102, maj 102—105, Donava šlep 102—104, moka bač. 5. 190—200, 7. 150—160, 8. 135 —140. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenci neiz- premenjena. Promet: 221 vagonov.

Budimpešta. Tendenci lahka. Promet miren. Pšenica maj 15.46—15.55, zaklj. 15.46—15.47, junij 15.37—15.46, zaklj. 15.32—15.34, rž maj 13.85—13.93, zaklj. 13.85—13.88, koruza maj 13.60—13.70, zaklj. 13.59—13.60, julij 13.86—14.02, zaklj. 13.83—13.85, tranz. maj 10.85—10.95, zaklj. 10.80—10.85, julij 11.10, zaklj. 11.10—11.12.

Živina

Mariborski zivinski sej dne 28. aprila. Pri- peljanih je bilo 15 konj, 14 bikov, 159 volov in 339 krav, 15 telet, skupaj 542 komadov. Cena: za debele vole za 1 kg žive teže 5.50—6.50, poldebele vole 4.25 do 5, plemenke vole 5.50—6, bilke za klanje 5—6, glavne krave debele 3.50—6, plemenke 4.50—5, krave klobasnice 2—2.50, mlado živino 5.50—6.50, te- leta 9—10. Prodanih je bilo 260 koadov, v Avstrijo izvoženih 7 komadov, v Italijo 7 komadov. Mesne cene: Volovski prve vrste 1 kg 18—20 Din, druge vrste 14—16 Din, meso od bikov, krav in telic 9 do 12 Din, teleče meso prve vrste 22—35 Din, druge vrste 12—20 Din, svinjsko meso sveže 14—25 Din. Dunajski prašičji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky & Co., Dunaj.) Na trg je bilo pripeljanih 19.146 prašičev, iz Jugoslavije 1468. Cene: speharji 1.140—1.45, kmečki prašiči 1.20—1.40, stari prašiči 1.15—1.20, pršutarji 0.90—1.40. Tendenci: Kupčija je bila slaba. Speharji so se povenili za 5—10 gro- šev, pršutarji pa za 10—15 grošev.

Hmelj

Savinjska dolina. Obrezovanje hmelja je v glavnem končano in so deloma končane tudi že opore. Povpraševanje po letošnjem pridelku v predprodaji se nadaljuje in ponuja 8—10 Din za kg.

Češkoslovaška. Tendenci zelo mirna, pro- meta malo, ponudba prekaša povpraševanje. Vkljub temu so po zaslugi sindikata ostale cene nespre- menjene in notira zateški hmelj 7—13 Din, ostali češki hmelj pa 5—8 Din za kg. V Zatecu je bilo do sedaj znanokovanih 80.132 stotov hmelja letnika 1930. — Spomladanska dela v nasadih so v polnem teku, dasi vlada še vedno mrzlo in deževno vreme.

Nemčija. Cene so ostale sicer nespremenjene, vendar ni več mnogo zanimanja za hmeljski trg in zato le malo prometa. Prodaneja je bilo le ne- kaj hallertauskega hmelja po 7—8 Din, spaltkega po 9—12 Din in gorskega po 6—8 Din za kg. — Dela v nasadih so se zopet pričela in je obrezo- vanje v polnem teku. Vreme je toplo in suho. Po- vršina nasadov bo ostala skoraj nespremenjena.

Francija. Položaj nespremenjen. Hmeljarji si prizadevajo za vsako ceno prodati s svojimi za- htevmi glede uvozne carine in prislilne uporabe domačega hmelja.

(»Slov. hmeljar«.)

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 29. aprila: 12.15 Plošče (instrumen- talna in jugoslovanska glasba). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Radio orkester. — 19.00 V. Moderndorfer: Vrače med koroškimi Slovenci. — 19.30 Dr. N. Preobražen- skij: Ruščina. — 20.00 Slovenske narod. pesmi, pojejo s spremljevanjem orkestra: gdč. Koren- čan in gg.: Mirko Jelačin in Drago Zagar. — 22.00 Casovna napoved in poročila.

Četrtek, 30. aprila: 11.45 Solška ura: Otroške narodne pripovedi (Möderndorfer). — 12.15 Plo- šče (slovenske pesmi, slagerji). — 12.45 Dnevne ve- sti. 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Plošče. — 18.30 Drago Ulaga: Gimnastične vaje. — 19.00 Dr. Mirko Rupil: Srbohrvaščina. — 19.30 Dr. Reya: Klima Se- verne Amerike. — 20.00 Pero Horn: Duševna vzgo- ja otroka. — 20.30 Pevski solistični večer ge. Pavle Lovsetove in bečke Majde. Pri klavirju Marjan Li- povšek. — 21.30 Koncert Radio orkestra. — 22.30 Casovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Četrtek, 30. aprila

Belgrad: 12.45 Radio orkester. — 17.30 Vo- kalni koncert. — 18.00 Narodne z. dudo. — 20.30 Ljubljana. — 22.50 Večerni koncert. — **Zagreb:** 10.30 Prenos cerkvene svečanosti in akademije iz Ozalj grada ob proslavi Zrinškega in Frankopana. — 17.00 Jugoslovanska glasba. — 20.30 Ljubljana. — **Budapest:** 12.05 Koncert. — 18.15 Ciganska glasba. — 20.15 Koncert opernega orkestra. — 22.30 Jazz orkester. — **Dunaj:** 12.00 Opoldanski koncert. — 19.20 »Bartel Trusser«, drama. — 21.40 Večerni koncert. — **Milan:** 19.20 Pestra glasba. — 20.45 »Zlobna«, komedija. — 21.20 Simfonični koncert. — **Praga:** 19.05 Prvi maj nekdanj in danes. — 19.25 Mandoline. — 20.00 Koncer opernega orkestra. — 21.00 Orkestralni koncert. — **Langenberg:** 18.20 Med pritlikavci in velikani v Afriki. — 20.40 Ljud- ska glasba. — 20.40 »Pat in Patachon na vasi«, komedija z glasbo. — **Rim:** 17.00 Vokalni in or- kestralni koncert. — 20.40 Opera. — **Berlin:** 19.05 Vesela glasba. — 20.00 »Nimamo časa«, igra. — **Katovice:** 20.30 Lahka glasba. — 22.15 Peffe. — **Mühlacker:** 20.15 »Figarova svatba«, opera, W. Moz- art. — 22.30 Zakaj gremo s podmornico na severni tečaj? (Dr. Vilinger, udeleženec Wilkinsove ekspe- ditione). — **Mor. Ostrova:** 19.25 Orkestralni kon- cert. — 20.00 Praga. — **Leipzig:** 12.00 Plošče. — 16.30 Popoldanski koncert. — 10.00 Koncert. — 20.00 »Sevski brivci«, opera.

Sport

Izredni občni zbor lahkoatl. zveze

Že dolgo vrsto let v naši lahki atletiki ni tako, kakor bi moralo biti. Težke posledice de- struktivnega delovanja nekaterih sportnikov so pri- šlele zvezo h korakom, ki so jo zagrebški lahko- atletski politiki želeli. Ukinili so vse podzveze in prenesli delovanje na Zvezo, oziroma na nekatere posameznike, ki so potem delali po svoje brez kontrole. Tako stanje je naravno moralo uničiti še tisto malo volje do dela, in kar naenkrat smo se znašli na tleh. Priveditve lahkoatl. zveza značaja so bile vsako leto redkeje, in naravno kvalitativno tudi slabše. Drugod trajajo rekordi par mesecev. Kolikor večje je število onih, ki goje eno sportno panogo, toliko boljši rezultati se dosežejo. Kajti rekordi so po večini le dokaz močnega gibanja. Pri nas pa obstoje rekordi že par let in ni atletov, ki bi dosegli boljše rezultate!

Po tem pa naravno ni mogoče ničesar doseči. Ako ni atletov, tudi rekordov ne more biti. Z or- ganizacijo pa, kakršno je uvedla zveza, se pa število atletov nikakor ni moglo zvišati. Pri nas, kakor

Drž. razredna loterija

Poročilo iz kolekture Ant. Golež, Maribor :: Aleksandrova cesta št. 42.

Zrebanje V. razr., 21. kola, tretji dan, 27. aprila 1931. — Izžrebani so bili sledeči dobitki (za even- tualne tiskovne pogreške se ne odgovarja).

20.000 Din št. 9642 99713.
10.000 Din št. 44285 70380 75581 98552.
4.000 Din št. 5688 19204 45261 46044 52235 65319 83309.

2.000 Din št. 608 2752 3883 4099 4116 4277 9424 14078 15572 17210 18759 19243 23893 24623 24900 27134 27255 31501 32346 37060 38816 39003 42558 45285 49384 49786 54763 56590 57928 61987 63632 64258 65784 71565 76886 77032 81476 83662 84229 84504 84837 85024 86196 86806 87196 91260 91361 97730 98791 99669.

Prihodnje žrebanje dne 28. aprila 1931.

Pozor gg. gradbeniki beli angl. portlandciment

»SNOWCRETE« za fasade, stopnice, te- raso, obloženje zidovja itd. — dobavlja zastopnik tovarne cementnih izdelkov

JOS. CIHLAR

LJUBLJANA - Dunajska cesta št. 69.

Kopališki HOTEL-PENSION na morju

„ROKAN“ v Selcih

se priporoča p. n. gostom. — Alojzij Beránek, Selce — Gornji Jadran.

Če kašljate

vzemite

KRESIVAL

To vas naglo in sigurno ozdravi.

tudi po drugih mestih je bila vsa incijativa le v rokah posameznikov. In ti so seveda delali le tako, da je bilo njim prav. Na splošno se ni gledalo! Višek takega nezadovoljnega dela je bil dosežen na državnem prvenstvu v cross country teku v Belgradu. Ena sama oseba je že itak slabo or- ganizacijo privreditve tako zmedla, da se to tekmovanje sploh ni moglo v redu izvršiti. Radi prekratkosti rund je bila kontrola nemogoča in so nekateri atleti tekli premalo, nekateri pa celo preveč. Zato je zaenkrat obveljal le placement posameznikov, placement mostov je bil pa razveljavljen. Ena sama oseba, tehnični referent g. Dobrin je napravil to zmedo. No pa ta zmeda ne bi niti nastala, ako bi se tekmovanje izvedlo tako, kakor se mora. Cross country teki se vrše prav povsod v terenu in ne na tekališčih! Ze samo to dejstvo pokaže, kako skušajo favorizirati nekatere atlete, na škodo drugih.

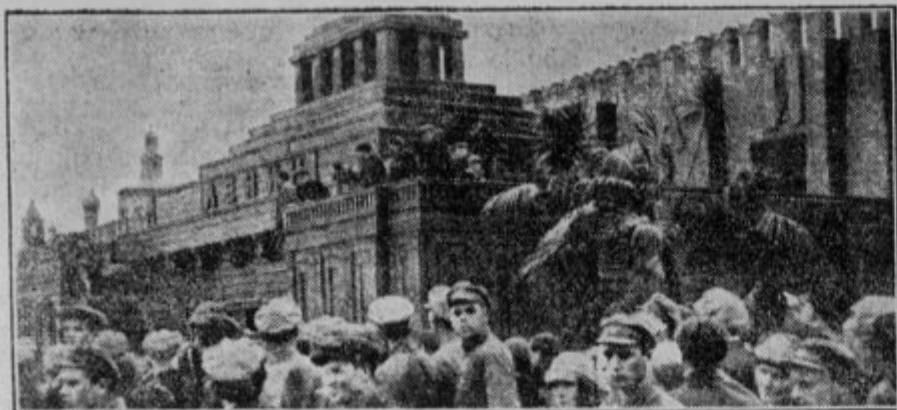
To so sedaj videli tudi drugi klubi, pred- vsem seveda tisti, ki so bili pri omenjenem tekme- vanju oškodovani. Med temi so k sreči tudi za- grebški klubi. To dni je pričel hlaški akcijo za skli- kovanje izrednega zborovanja, ki se bo vršilo v naj- krajšem času. Skoro vsi klubi se bodo pridružili tej akciji. Ta akcija pa naravno ne sme ostati samo pri izrednem zborovanju. To zborovanje mora en- krat za vselej onemogočiti, da bi se kaj takega še zgodilo. Lahkoatl. sport naj vodi hlaški, ki bodo delali za splošno korist, ne pa samo za svoje klube. To se bo pa doseglo samo na ta način, da se osnujejo podzveze s sedeži v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Incijativno delo naj preide na pod- zveze. Le potom incijativnega dela tudi s strani vrhovnih organizacij, ki bodo prirejale tekmovanja, bo šlo zopet nazgor. Vsega dela ne zmorejo klubi sami. Na tem obnem zboru naj bo pa glavna za- hteva: **Lastne podzveze.**

Razpis lahkoatl. zveze narodnega mitinga. ki ga priredi SK Hirijs dne 17. maja t. l. ob pol 3 popoldne na lastnem igrišču ob Celovski cesti v Ljubljani s sledečim programom: 1. Tek 100 m, 2. Met krogle, 3. Tek 1500 m, 4. Skok v višino za juniorje, 5. Skok v višino za seniorje, 6. Tek 100 m za juniorje, 7. Met diska, 8. Tek 400 m, 9. Skok s palico, 10. Tek 100 m za juniorje, 11. Skok v daljavo, 12. Met kopja, 13. Tek 5000 m, 14. Štabela 4x100 m, 15. Pripravljalne vaje (Gimnastične vaje). — Prijave a prijavlino Din 5.— za osebo in Din 10.— za moštvo štafete naj se pošljejo na na- slov: prof. Cop, kavarna »Evropa«, Ljubljana. Po- slednji rok prijave je 10. maj do 12. popoldne. Prvi trije v vsaki disciplini kakor tudi moštva štafete prejmejo kolajne.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA.

Črna slika iz rdeče Rusije

Ljeningov nagrobni spomenik v Moskvi.

Zadnja številka »Kraljstva božjega« pri naša plastično pisan članek »Slike iz Rusije«. Naj prvi del tega članka podamo svojim čitateljem:

Zadnja leta prihaja več vesti iz Rusije. Mnogo so odkrili boljševiški voditelji in uradniki, ki so se sprli z boljševiško vlado. O gospodarstvu poročajo inozemski inženjerji, ki jih je na tisoče v Rusiji. A ne smemo pozabiti, da so vsi tuji v Rusiji pod strogim nadzorstvom in da po večini vidijo samo malo okoli sebe. Mnogo resničnega zveemo iz boljševiških listov, ako jih znamo prav čitati. — Zadnje leto so se tudi ruski begunci (emigranti) in njihovi listi stregli, da priznavajo moč in uspehe boljševikov; v teh listih se oglašajo trezni izobraženi Rusi, ki so 13 let preživeli pod boljševiki in so pravkar prišli iz Rusije. Med njimi se odlikuje globoko izobraženi Mihael Artemjev, ki je pred nekoliko meseci prišel iz Rusije. V pariškem mesečniku »Putje« (december 1930) in v dnevniku »Vozroždenie« (1931, 15. in 16. februarja ter 20. in 24. marca) je objavil važne članke o boljševiški mladini in o protiboljševiških izobražencih. Sredi meseca marca je dospela v Pariz skupina Rusov raznih stanov (učitelji, kmetje, obrtniki), ki so v februarju odšli iz Rusije; povedali so mnogo zanimivega (»Vozroždenie« 29. marca). — Boljševiško brezbožnost pa najtočneje opisujejo sami brezbožni listi; v svojem zmagoslavju so že tako zgovorni, da nič več ne skrivajo svojih načrtov in namenov. Na razpolago imamo vse glavne brezbožne liste in knjige lanskega in letošnjega leta. Povrh tega imamo več zasebnih pisem in vesti. Vse to gradivo smo skrbno med seboj primerjali, da podamo resnične slike iz Rusije.

Velika noč! Največji krščanski praznik! Kako sijajno in genljivo se je ta praznik nekaj praznoval v Rusiji, posebno v Moskvi! Zadnja leta, in tako tudi letos, pa so v Moskvi po tovarnah vse velikonočne praznike ropotali stroji, vozili tovorni avtomobili, vsi delavci so morali delati. Letos je bilo to še bolj strogo kakor prejšnja leta. Po glavnih mestnih trgih in ulicah so se pomikali sprevodi mladine, ki je smešila Boga, Kristusa, Marijo, svetnike, svete obrede, duhovščino in posebno papeža. Vsa gledališča, muzeji, radio,

stopati kot vernik, je v vedni nevarnosti.

V velikem naskoku je v začetku lanskega leta število brezbožnikov naraslo od 700 tisoč lva milijona, letos celo že nad tri milijone. A sami brezbožni voditelji priznavajo, da je bil ta napredek prenael in da milijoni brezbožnikov še niso dovolj globoko prekršeni z brezbožnostjo. Gotovo je, da je prepričanih borbenih brezbožnikov nad en milijon, morda do dva milijona. Že to je strašna moč.

Brezbožni tisk je živahen in ogromen; brezbožni listi so živahno urejani. Pozna se, da imajo mnogo vnetih sotrudnikov, agitatorjev in čitateljev. Tedenki (peldnevni) »Bezbožnik« se tiska v 460.000 izvodih, polmesečni bogato ilustrirani v 200.000, vaški »Derevenskij Bezbožnik« v 20.000, mesečnik »Antireligioznik« (128 str. vel. 8") v 35.000 izvodih; poleg tega še mnogo drugih listov v ruskem in drugih jezikih, mnogo knjig in brošur. Brezbožne knjige in čitanke za delav-

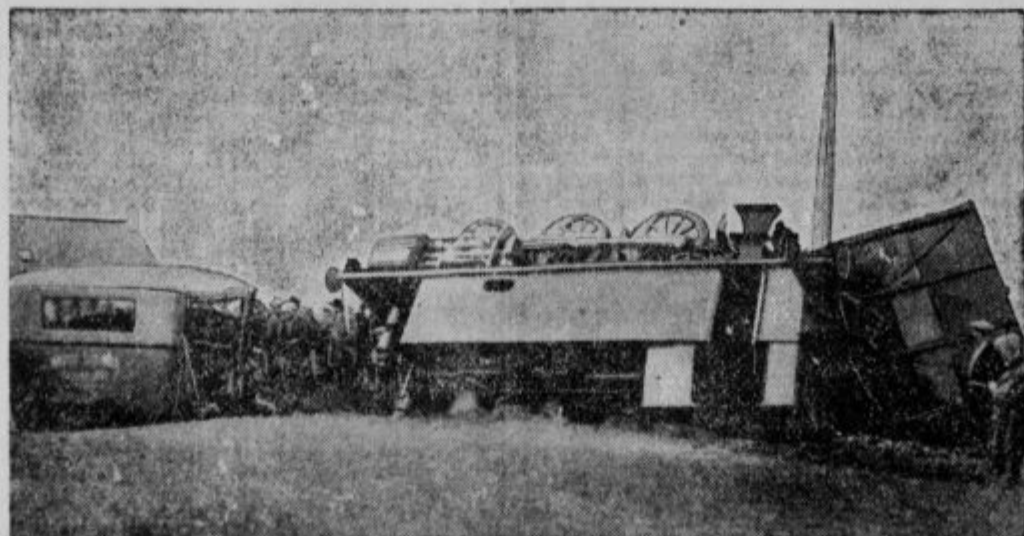
Kardinal Pompili, papežev generalni vikar in namestnik dekana kardinalskega kolegija, ki je težko obolel.

ske in kmečko mladino, za šole in društva so strašne po obsegu (do 500 strani in še več), vsebini in po številu. Vrh tega pa radio, kino, gledališča, muzeji, brezbožne univerze in tečajji, plakati in sprevodi itd. Sploh vse šole od najnižje do najvišje so v službi brezbožnosti. Kaj takega svet še ni videl!

Nespametno in brezvestno je, ako hoče kdo to strašno moč in nevarnost zakrivati s primerom med številom zapadnih brezvercev in boljševiških brezbožnikov. Resnično pa je, da hočejo boljševiški brezbožniki zapadne brezverce zapreči v svoj voz (kakor so n. pr. že dobili v svoje roke mednarodno zvezo proletarskih svobodomiselncev) in po vsem svetu zanetiti boljševiško revolucijo. Potem bi se krščanstvo moralo skriti v katakombe.

Z brezbožnostjo pa je vezan boj proti krščanski pravosti, boj proti krščanski družini, boj proti naravni in verski podlagi človeške družbe.

Nekateri nemški in ruski poznavalci boljševiške brezbožnosti trdijo, da se ta besna mržnja in borba proti Bogu ne more zgolj človeško razložiti. To ni samo brezverstvo. To je nova vera. To je satansko, peklenško, demonsko — to je že nekaj antikrist. Namesto Boga, Kristusa in svetnikov častijo Ljeninga in druge svoje voditelje; namesto svetniških slik se povsod šopirijo slike boljševiških voditeljev. Ljeningu so postavili velikanski nagrobni spomenik na najlepšem (»Krasnem«) trgu v Moskvi. Pred njegovim spomenikom se vršijo velike demonstracije in sijajne slovesnosti, ki naj nadomestijo cerkvene slavnosti.

Strašna avtobusna nesreča. Pri mestu Lihle na Francoskem je vlak z vso silo zavozil v avtobus, ki je bil pol delavcev in delavk. 14 oseb je bilo ubitih, okrog 30 pa ranjenih.

GAZELA TERPENTI-
NOVO MILO JE NEPOGREŠ-
LJIVO V VSAKEM DOBREM
GOSPODINJSTVU.

PAZITE NA IME „GAZELA“.

rod se drzno krohota. Boljševizem je bolezen in kazen za grehe Rusije. Boljševizem je graditelj nove velike protikrščanske omike, kulture antikristove. To ni več samo narodna ruska revolucija, marveč nova mednarodna omika, ki preminja obličje Rusije, da potem osvoji ves svet.

Nova iznajdba za slepce. Na mednarodnem kongresu slepcev v Newyorku so prvič preizkusili aparat, ki omogoča slepcev navaden tisk brati s tipanjem s prstom. Svetovno znana slepa in gluha Helena Keller je na kongresu napravila prve poskuse čitanja z aparatom.

Nenavadni poklici

Kadar naletimo na ljudi, ki se bavijo z nenavadnimi poklici, se vprašamo, kaj jih je privedlo do tega.

Lovilec podgan, tolkač, specialist za mačje meso in še drugi taki spadajo gotovo med izredne poklice, do katerih so jih privedle razmere, starost, onesposobljenost za drugo delo itd.

Tolkač, ali po angleško »Knocker-up«, je mož, ki si služi svoj kruh s tem, da v zgodnjih jutranjih urah budi ljudi, kateri morajo ob štirih, treh, ali celo ob dveh ponoči po svojih opravilih. Razni mestni uslužbenci, tržni nadzorniki, delavci pri plinskih napravah morajo biti na svojih mestih ob navedenih urah. Tolkač mora skrbeti, da ne zaležijo. Zato ne prejema posebno mnogo plače, če pa ima dosti »abonentov«, že izhaja za silo. 1 šiling tedensko ali 13 dinarjev, toda ako ima 50 naročnikov, ima že prav lep zaslužek.

Skoro vsaka hiša vrata na Angleškem imajo tolkač. V »Božični pesmi« Dickens natančno opisuje tak tolkač. Lahko pa se pripeti knockerju tudi pomota. Neki tak tolkač je dobil novega abonenta ter ga jel klicati točno ob dogovorjenem času. Nihče se mu ni odzval, toda, tolkači ne vržejo takoj puške v koruzo. Tolkel in žvižgal, je dokler se ni odprlo okno in se prikazala kuštrava ženska glava. »Čemu pa razgrajate ob tej nenavadni uri,« ga je nahlulila. »Mr. Smitha moram ob treh poklicati.« »Poberite se odtod, pijana klada, tu ni nobenega Smitha« in zaprla je okno. Policaj, ki ga je vrisel privabil, je tolkaču razložil, da stanuje Ginger Smith v sosednji ulici.

Nenavaden in za naše razmere kaj nepojmljiv poklic je prodajalec mačjega mesa. V Londonu in tudi drugih mestih jih je mnogo, ki se pečajo s tem, da love mačke, jih derejo in meso razpečajo, največ seveda po beznicah in ubožnih delih mest. Trgovina z mačjim mesom naravnost cvete in je povpraševanje po njem stalno.

Kaj čuden in nezavestljiv je poklic podganolovcev. Toda, izplača se pa in med nenavadnimi poklici je naravnost aristokratski. Vsako drugo nenavadno delo vrše le starejši, ali pa pohabljeni ljudje. Podganarji pa podedujejo svoj poklic od roda do roda. Za očetom

prevzame tak posel sin, dostikrat pa tudi hči, kar se sicer nekam čudno sliši, a družina podganarja je že od otroških let vajena takemu nečednemu poslu in življenju. Podganolovec ima vedno dosti opraviti, biti pa mora izurjen in pogumen kajti, podgane lahko postanejo nevarne, posebno kadar so v stiski in preganjane. Nikjer ni toliko te nesnage kot v Londonu. Podganarji tega mesta so zato bogati ljudje. Zabavno zgodbo pripovedujejo o takem lovcu.

»Koliko dolgujem?« je vprašal gospodar poslopja, ko je podganar polovil, kar je mogel.

»Tri penije za komad, in ker jih je 80, znesne ravno 1 funt (276 Din)«. Gospodar se je upiral tolikšnemu plačilu in ponujal samo 10 šilingov.

»Nimam časa za prerekanje« je dejal podganar »in ker ne plačate pripadajočega zneska, pa imejte podgane sami.« Besedam je sledilo dejanje, odvezal je vrečo, izpustil vseh osemdeset podgan po sobi ter odšel. Gospodar je skočil na mizo ter od tam klical na pomoč, med tem, ko so se podgane skrile po kotih. Lovijo jih s pomočjo psov, največ uspeha pa imajo oni, ki se poslužujejo strupenih plinov. Seveda morajo sami biti opremljeni z plinskimi maskami.

Snažilci kanalov so izredno dobro plačani zato jih tudi nikjer ne primanjkuje, čeprav je to dosti nečeden posel. A človek se vsemu privadi, tudi če je delo še tako grdo in marsikateri izmed izvrševalcev teh izrednih poklicev je zadovoljnejši kakor marsikdo, ki si služi svoj kruh v drugačnih razmerah.

Najbogatejši mož sveta

Moti se, kdor misli, da so najbogatejši ljudje doma v Ameriki. Imena Amerikancev: Morgan, Rockefeller, Mellon so pač sloveča zaradi težkih milijonov, toda Anglija z milijonarji vendarle poseka ameriške bankirje. Najbogatejši mož sveta je indski knez Nizam iz Hajderabad. O tem najbogatejšem možu sveta pripovedujejo tako-le:

Star je 45 let. Morda ni najsrečnejši, pač pa gotovo najbogatejši mož sveta. Kakor indijski vazal in knez vlada nad 13 milijoni podložnikov, nekako v sredi Sprednje Indije. Njegov premoženje je naravnost bajno. Samo njegov zasebni zaklad v zlatih palicah in zlatnikih predstavlja vrednost 500 milijonov dolarjev. Vrednost kronskih in družinskih draguljev pa je neprecenljiva. Med svetovno vojno je angleški vladi odrlil 50 milijonov dolarjev prispevka za vojskovanje. Letni dohodki njegovi znašajo 40 milijonov dolarjev.

Kljub temu pa baje živi razmeroma preprosto in skromno. Pač pa je zelo razsipen, kadar gradi nove palače in gradove. Tako je n. pr. v Novih Delhih dal zgraditi grad, ki stane poldrug milijon dolarjev. Grad ima 60 sob, poleg tega pa še primerno število kuhinj in kopalnic. Nizam nikdar ne potuje v inozemstvo, ampak ostaja rajši v Indiji. Če pa potuje po Indiji, tedaj se obda z bajnim razkošjem, kakršnega si Evropejec skoraj predstavljati ne more. Pred kratkim je potoval po železnici v Nove Delhi. Vozil se je v posebnem vlaku, ki je bil sestavljen iz 22 Pullmanovih voz. Za vlakom so štirje drugi vlaki vozili še njegovo prtljago, med katero ni bilo nič manj kakor 400 avtomobilov, vsi njegova last.

Polet čez Tihi ocean. Znani japonski letalec Yoshihara se je te dni dvignil s svojim letalom, da poleti čez Tihi ocean v Ameriko.

kino — vse je s krikom in šumom odvrčalo od praznikov in od Boga. Povsod se je agitiralo za brezbožne liste in za vpisovanje v zvezo brezbožnikov. Na deželo so se v posebnih brezbožnih vlakih in avtomobilih odpeljale stotine brezbožnih agitatorjev.

Vse nedelje in vsi cerkveni prazniki so odpravljeni in spremenjeni v delavne dni. Zadnja leta je moč brezbožnikov in boljševikov že tako narasla, da že bolj strogo preganjajo vse, ki ob praznikih izostajajo od dela. Brezbožniki še niso vsemogočni, še ne morejo poteptati vseh ver in vseh vernikov. — Prejšnja leta so se boljševiki še ozirali na verne delavce in priporočali popustljivost. Zadnji dve leti pa so z vso silo in brezobzirno odločnostjo napravili naskok proti vsem veram. Boljševiška stranka je odločno razglasila, da je boljševiški socializem nujno zvezan z brezbožnostjo in da so vse vere in vsi verniki zakleti sovražniki boljševizma. — Vernikov je po številu gotovo neprimerno več kakor brezbožnikov, a so brez gospodarske in brez politične moči. Boljševiki ne morejo vseh vernikov naenkrat pozapreti ali postreljati, ne morejo tako strogo posegati v oddaljene vasi; a vsak, kdor se upa javno na-